

Γρύφωνος Τσομπάνη Δρ. ΑΠΘ

Μορφές της Ιστορίας του Λαγκαδά

ΤΟ ΔΡΑΜΑ ΤΟΥ ΛΑΓΚΑΔΑ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

LE DRAME DE LANGADA, PRÈS DE SALONIQUE

Χορηγός : Αρχιμ. Θεοδόσιος Εμμανουήλ
ΕΚΔΟΣΗ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ " ΜΥΤΣΟΝΙΑ "
ΛΑΓΚΑΔΑΣ 2006

Τρύφωνος Τσομπάνη Δρ. ΑΠΘ

Μορφές της Ιστορίας
του Λαγκαδά

Χορηγός : Αρχιμ. Θεοδόσιος Εμμανουήλ
ΕΚΔΟΣΗ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ " ΜΥΨΟΝΙΑ "
ΛΑΓΚΑΔΑΣ 2006

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος.....	5
Εισαγωγή.....	7
Ο Άγιος Μυγδόνιος.....	9
Ευδοκία η Φιλανθρωπινή.....	11
Γεώργιος Ακροπολίτης.....	14
Ακάκιος Επίσκοπος Λητής και Ρενδίνης.....	16
Δαμασκηνός ο Στουδίτης.....	19
Αλέξανδρος Ρηγόπουλος Επίσκοπος Λητής και Ρενδίνης.....	22
Γερμανός Αναστασιάδης Μητροπολίτης Λαγκαδά.....	25
Οι Μακεδονομάχοι του Λαγκαδά.....	27-58
Ο Πόλεμος του 1912-13.....	59
Πολεμιστές του Μικρασιατικού Μετώπου 1922.....	60
Ο Λαγκαδάς και ο πόλεμος του 1940.....	61
Οι ήρωες της Κορέας 1951-55.....	65
Κατάλογος Επισκόπων, Μητροπολιτών, Δημάρχων, Επάρχων και Βουλευτών.....	67
Επίλογος.....	69
Βιβλιογραφία - Βοηθήματα.....	71

Έκδοση Α

Επιμέλεια εντύπου: Μ. Μιχαηλίδου

copyright: Πολιτιστικός Οργανισμός Μυγδονία Λαγκαδά
Ν. Παπαγεωργίου 14, τηλ: 23940 26007, www.pomlagada.gr

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Όταν πριν από καιρό διάβασα στην εφημερίδα ΜΥΓΔΟΝΙΑ ότι ο ομώνυμος πολιτιστικός οργανισμός του Λαγκαδά, είχε έτοιμο υλικό για ένα αφιέρωμα στις ιστορικές μορφές του Λαγκαδά, χάρηκα ιδιαίτερα και για το έργο και για την πρωτοβουλία αυτής της ιστορικής καταγραφής. Με τα "παιδιά" του Συλλόγου, μας συνδέει ήδη δεσμός "αίματος" μια και η εικοσάχρονη διακονία μου στο θυσιαστήριο της αγίας Παρασκευής, μας έκανε κοινωνούς του αυτού Ποτηρίου και συνδαιτημόνες του αυτού Άρτου.

Έτσι η εικοσαετής βίωση της ιστορίας της πόλης μέσα από την ποιμαντική διακονία αυτού του ευλογημένου λαού της πόλης, με κατέστησε όχι μόνο ποιμένα και διάκονο αυτού του τόπου, αλλά και πολίτη του Λαγκαδά, σχεδόν για τα μισά χρόνια της ως τώρα ζωής μου.

Στην αναζήτηση λοιπόν χορηγών, θεώρησα ότι δεν έπρεπε να λείπω απ' αυτό το κάλεσμα των αγαπητών μου φίλων του Πολιτιστικού Οργανισμού ΜΥΓΔΟΝΙΑ, πρώτα για να στηρίξω την ωραία πολιτιστική τους προσπάθεια, αλλά και για να βοηθήσουμε όλοι, στο μέτρο των δυνατοτήτων μας, να αναδειχθούν οι υπέροχες ιστορικές μορφές, που έδωσαν αίμα και πνεύμα για να στεριώσουν αυτόν τον ευλογημένο τόπο.

Εύχομαι ο Θεός να ευλογεί το έργο του Πολιτιστικού Οργανισμού και ο Λαγκαδάς να γεννάει πάντα ανθρώπους σαν αυτούς που παρουσιάζει η μελέτη αυτή, για να μη πεθάνει ποτέ η ελπίδα για το καλό και το αγαθό.

Αρχιμανδρίτης

Θεοδόσιος Εμμανουήλ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Κατά την ενασχόλησή μου με τα πολιτιστικά θέματα της πόλης μας και στα πλαίσια ενός στόχου που θέσαμε ώστε να συγκεντρωθεί ιστορικό υλικό για την πόλη μας, συχνά μπροστά μας συναντούσαμε κάποια ερωτήματα που αφορούσαν στην ιστορία του Λαγκαδά και στα πρόσωπα που τη διαμόρφωσαν και δυστυχώς αισθανόμασταν κάπως αμήχανα, όχι γιατί η πόλη μας δεν είχε ιστορία, αλλά διότι δεν έγινε ποτέ καμιά προσπάθεια καταγραφής της, για να προβληθεί, ώστε να γίνει γνωστή σε όλους.

Ξεκινήσαμε κατ' αρχή με την ιστορία των πολιτιστικών συλλόγων του Λαγκαδά και ευτυχώς βρήκαμε και διασώσαμε υλικό από το 1892 ως και τις μέρες μας και εκδώσαμε ένα μικρό βιβλίο για τους συλλόγους που έδρασαν στο Λαγκαδά. Στη συνέχεια στα πλαίσια της έκδοσης ενός Cd-Rom για την ιστορία, τη λαογραφία και την παράδοση του Λαγκαδά βρήκαμε αρκετά στοιχεία που εμπλούτισαν τις γνώσεις μας και το αρχείο μας. Καρπός αυτής της έρευνας είναι το πόνημα που κρατάτε στα χέρια σας, το οποίο παρουσιάζει τις ιστορικές μορφές που έδρασαν στη πόλη μας και έχτισαν με ιδρώτα και άλλοι με αίμα την ιστορία της γενέθλιας γης μας.

Ξεκινώντας από τον Δ΄ αιώνα με τον μάρτυρα άγιο Μυγδόσιο ο οποίος μαρτύρησε στη Νικομήδεια της Μ.Ασίας η οποία ήταν αποικία των αρχαίων Μυγδόνων και συνεχίζουμε με ιστορικά πρόσωπα της βυζαντινής και μεταβυζαντινής περιόδου, φτάνοντας στον Μακεδονικό αγώνα και τους ηρωικούς νεκρούς του 1922 και του 1940. Ακολουθούν οι κατάλογοι των επισκόπων της επισκοπής Λητής και Ρενδίνης, όπως ήταν τότε ο τίτλος της επισκοπής Λαγκαδά, των Μητροπολιτών, των Δημάρχων, των Επαρχών και των Βουλευτών που εκπροσώπησαν τη πόλη μας στο κοινοβούλιο και έζησαν σ' αυτή.

Ελπίζουμε πως αυτή η προσπάθεια θα συνεχιστεί από νεότερους ερευνητές και ιστορικούς οι οποίοι θα εμπλουτίσουν και θα συμπληρώσουν τις ελλείψεις αυτού του βιβλίου.

Θερμές ευχαριστίες οφείλουμε σε όλους όσους με οιονδήποτε τρόπο βοήθησαν και συνέδραμαν στην ερευνά μας. Επίσης αισθανόμαστε βαθειά την ευγνωμοσύνη και εκφράζουμε τις θερμότερες ευχαριστίες μας στον αρχιμανδρίτη π. Θεοδόσιο Εμμανουήλ, αρχιερατικό επίτροπο Ιερισσού, ο οποίος από την πρώτη στιγμή υιοθέτησε την προσπάθειά μας και έγινε χορηγός της έκδοσης αυτής, κλείνοντας έτσι έναν πρώτο κύκλο μιας εικοσαετούς προσφοράς και ποιμαντικής διακονίας στο Λαγκαδά, που τόσο αγάπησε και τόσο τον αγάπησε.

ΤΡΥΦΩΝ Π. ΤΣΟΜΠΑΝΗΣ δρ. Α.Π.Θ

Ο Άγιος Μυγδόσιος

Κατά το έτος 286-305 μ.Χ βασίλευε ο αυτοκράτορας των Ρωμαίων Μαξιμιανός, άνδρας ασεβής και σκληρός. Όταν επέστρεψε από τον πόλεμο κατά των Αιθίοπων θέλησε να θυσιάσει στους θεούς των ειδώλων για τη νίκη του. Έστειλε λοιπόν ανθρώπους του να παραγγείλουν στο λαό της επαρχίας να έλθουν όλοι στη Νικομήδεια να θυσιάσουν μαζί στους θεούς ευχαριστώντας τους για το αίσιο τέλος του πολέμου. Επίσκοπος της Νικομήδειας εκείνη την εποχή ήταν ο ευλαβής και ενάρετος επίσκοπος Κύριλλος ο οποίος είχε φυτέψει την πίστη στον αληθινό Θεό στις καρδιές των ανθρώπων. Αυτός λοιπόν πρώτος αντέδρασε στην προσταγή του αυτοκράτορα και φυσικά ακολούθησε και όλος ο λαός ο οποίος είχε βαπτιστεί στο όνομα του Χριστού και είχε απαρνηθεί τα είδωλα. Άρχισε τότε μια απίστευτη καταδίωξη των χριστιανών και όσοι αρνούνταν να θυσιάσουν στα είδωλα και στον αυτοκράτορα οδηγούνταν στο μαρτύριο. Είκοσι χιλιάδες περίπου χριστιανοί άφησαν το αίμα τους να ρεύσει στο μαρτυρικό χόμα της Νικομήδειας.

Η κακία των δημίων ήταν τόσο μεγάλη που έφτασαν να καταδώσουν ακόμα και αξιωματικούς του Ρωμαϊκού στρατού και άρχοντες της Νικομήδειας, όπως τον Δωρόθεο, τον Μαρδόσιο και τον Μυγδόσιο ότι έχουν βαπτιστεί κρυφά χριστιανοί.

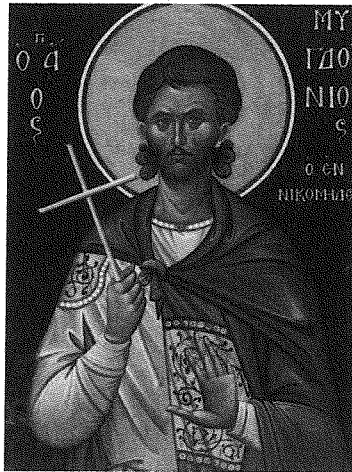
Ο Μαξιμιανός αφού τους κάλεσε να αρνηθούν την πίστη τους στο Χριστό και απέτυχε στις κολακειές του, έδωσε εντολή να τους δέσουν με νεύρα ζώων.

Μα και πάλι έμειναν σταθεροί στην πίστη τους μιμούμενοι το παράδειγμα των περίπου δισμυρίων μαρτύρων της Νικομήδειας. Τότε δόθηκε εντολή ο μεν Δωρόθεος να αποκεφαλισθεί, ο Μαρδόσιος να καεί ζωντανός και ο Μυγδόσιος να ριχτεί σε βόθρο. Έτσι έληξε το μαρτύριο των αγίων αυτών ανδρών της Νικομήδειας.

Αυτό που έχει σημασία στο συναξάρι αυτών των μαρτύρων, είναι ότι η Νικομήδεια ήταν από την προχριστιανική

ακόμα περίοδο αποικία των αρχαίων Μυγδόνων και είχε πάντα καλές σχέσεις και εμπορικές συναλλαγές με την μητροπολιτική Ελλάδα και κυρίως με την Μακεδονία. Το όνομα του αγίου Μυγδονίου πιστεύουμε πως δεν ήταν ένα τυχαίο όνομα στη περιοχή αλλά θεωρούμε ότι δήλωνε μια ιστορική καταγωγή και μια νοσταλγία για μια άλλη μακρινή πατρίδα, την αρχαία Μυγδονία. Θεωρούμε λοιπόν ότι ο άγιος Μυγδόνιος είχε Μυγδονική καταγωγή και οι ρίζες του βρισκόταν στην περιοχή μας. Άλλωστε το γεγονός ότι ήταν αξιωματικός του ρωμαϊκού στρατού επιβεβαιώνει την Ελληνική καταγωγή του.

Την 28η Δεκεμβρίου διαβάζουμε στο συναξάρι της εκκλησίας: "καν χωνύηται Μυγδόνιος εν βόθρω, εγνωσμένος τοις πάσι μάρτυς τυγχάνει".

Κυρά - Ευδοκία η Φιλανθρωπινή

Μια εξέχουσα και συμπαθέστατη μορφή ζει στην περιοχή μας τον 13ο αιώνα, η κυρά- Ευδοκία η Φιλανθρωπινή.

Το όνομά της αναφέρεται σε έγγραφο του Αυτοκράτορα Ιωάννη του Ε΄ του Παλαιολόγου προς τον Δημήτριο Κοκαλά (1365) και κάνει λόγο για την παρουσία και τη δράση της στον Λαγκαδά ως εξής; "την εις του Λαγκαδά γην κυράς Ευδοκίας Φιλανθρωπίνης...".

Η κυρα - Ευδοκία ήταν γνωστή αρχόντισσα του Βυζαντίου, η δε οικογένειά της είχε στο Λαγκαδά μεγάλα κτήματα. Ήταν κόρη του Αλεξίου, επιφανούς άρχοντος του Βυζαντίου που έφερε τον τίτλο "Μέγας Δούκας" και ανήκε στον κύκλο του

αυτοκράτορα Θεοδώρου Β΄ του Λάσκαρη.

Η ζωή και η δράση της Ευδοκίας θυμίζει μυθιστόρημα. Νέα, ωραία και δραστήρια γυναίκα καθώς ήταν, ο πατέρας της προσπαθεί να την παντρέψει με ευγενή άρχοντα της αυλής, η Ευδοκία, δεν δέχεται και αντιδρά στην πατρική πίεση, φεύγοντας κρυφά από την Κωνσταντινούπολη μεταμφιεσμένη σε άνδρα. Έρχεται στο Άγιο Όρος και κατορθώνει να παραπλανήσει μοναχούς και ηγουμένους, κείρεται μοναχός με ανδρικό όνομα και υπομένει τη σκληρή άσκηση των συμμοναστών της.

Μόλις όμως πληροφορείται ότι ο πατέρας οδηγείται στο μοναστήρι της για να την αναζητήσει, αποκαλύπτει στον ηγούμενο την ιδιότητά της και το φύλο της και μετά από διαβουλεύσεις με τον πατέρα της, αποφασίζουν από κοινού να της παραχωρηθούν οι οικογενειακές εκτάσεις που έχει ο άρχοντας Αλέξιος στο Λαγκαδά, ώστε η Ευδοκία να μείνει απερίσπαστη και να συνεχίσει το δρόμο που αυτή διάλεξε για τον εαυτό της.

Κτίζει λοιπόν αρχοντικό και εκκλησία και οι μεγάλες και εύφορες εκτάσεις του κτήματος γίνονται τροφή, στέγη και παρηγοριά των αναξιοπαθούντων.

Η δράση της έγινε γνωστή σε όλη την περιοχή η δε φήμη της ξεπέρασε τα όρια της επαρχίας. Έτσι έγινε γνωστή παντού με το όνομα "κυρα-Ευδοκία η Φιλανθρωπινή".

Το όνομά της ακόμα πήρε θέση στη δημοτική ποίηση. Έτσι ο Νίκος Κοσμάς συγγραφέας και λαογράφος που ασχολήθηκε με τον Λαγκαδά, στη μονογραφία που δημοσίευσε, καταγράφει ένα τραγούδι που είναι παραλλαγή, του γνωστού δημοτικού τραγουδιού από το "Γιοφύρι της Άρτας", και το οποίο διασώζει το όνομα της Ευδοκίας της Φιλανθρωπινής.

" Κυρα - Βδουκιά, Κυρα - Βδουκιά
ο άντρας σου σου θέλει
- Το τι μου θέλ' ο άντρας μου;
Το τι μου θέλ' ο ρήγας;
Πες μου κι αν είναι για κακό
καθώς είμαι να πάω.
Πες μου κι αν είναι για καλό
να στολιστώ να πάω.
Σαν άρχισε να στολιστεί, τρεις μέρες
και τρεις νύχτες, θαυμάζονταν,
λοϊζόνταν το τι να βάν' να πάει
Βάνει τον ήλιο πρόσωπο και το
φεγγάρι αστήθι και του κοράκου
τα φτερά βάνει καμαροφρύδι.
Σαν κίνησε και πήγαινε
στο δρόμο που πηγαίνει
πουλιά πολλά τη συναντούν

πουλιά πολλά της λένε ·
Κυράμ' μη πας στον άνδρα σου
και γυρισμό δεν έχεις ..."

και συνεχίζει με τη γνωστή παραλογή του τραγουδιού της Άρτας.

(Παραλογές λέγονταν τα τραγούδια που είχαν αφηγηματικό χαρακτήρα και τις περισσότερες φορές απαγγέλλονταν και δεν τραγουδιούνταν.)

Κοντά λοιπόν σ' αυτή τη φιλόνηθη γυναίκα ήρθε και βρήκε καταφύγιο, στέγη και προστασία ο Γεώργιος Ακροπολίτης, όταν έπεσε στη δυσμένεια του Αυτοκράτορα Θεοδώρου Λάσκαρη, η δε Ευδοκία λόγω των γνωριμιών της συνετέλεσε στη συμφιλίωσή του με τον Αυτοκράτορα Θεόδωρο Β' Λάσκαρη, και επανήλθε στην Κωνσταντινούπολη.

Γεώργιος Ακροπολίτης (1217-1281)

Ο Γεώργιος Ακροπολίτης δεν έμεινε για πολύ καιρό στο Λαγκαδά, όμως μια τέτοια προσωπικότητα που είχε έστω ένα πέρασμα και μια διαμονή στην πόλη μας σίγουρα αξίζει τον κόπο να την γνωρίσουμε.

Ο Γεώργιος Ακροπολίτης ήταν γνωστότατος και σημαίνων άνδρας του ΙΓ΄ αιώνα, διακριθείς για το διπλωματικό, ιστορικό και θεολογικό του έργο.

Γεννήθηκε στην Κωνσταντινούπολη το 1217 από πλούσιους και ευγενείς γονείς. Ευτύχησε να σπουδάσει κοντά σε ονομαστούς δασκάλους της εποχής του, όπως ο Θεόδωρος Εξαπτέρυγος και ο Νικηφόρος Βλεμίδης.

Ο πατέρας του Γεωργίου ήταν συγγενής του αυτοκράτορος της Νικαίας Ιωάννου Γ΄ Δούκα Βατάτζη, υπήρξε μάλιστα συμμαθητής του μετέπειτα αυτοκράτορα Θεοδώρου Β΄ του Λάσκαρη. Το 1244 ονομάζεται "Μέγας Λογοθέτης" δηλαδή πρωθυπουργός και ανέπτυξε πολυσχιδή δραστηριότητα.

Στα πλαίσια αυτής της δραστηριότητας και κυρίως η ανεπιτυχής προσπάθειά του για σύναψη συμμαχίας, με τον Ιωάννη Μέγα Κομνηνό τελευταίο αυτοκράτορα της Τραπεζούντος, καθώς και η άμεση εμπλοκή του στο ζήτημα της ένωσης των Εκκλησιών, τον έφερε σε δυσμενή θέση και απεσύρθη στο Λαγκαδά στα κτήματα της Βυζαντινής αρχόντισσας Ευδοκίας της Φιλανθρωπινής έως ότου ξανασυμφιλιωθεί με τον αυτοκράτορα.

Πέρα από το ιστορικό του έργο το οποίο είναι γνωστό ως "Χρονική συγγραφή", έγραψε δογματικά και θεολογικά κείμενα, ασχολήθηκε δε ακόμα και με την υμνογραφία. Ένα από τα γνωστότερα και ωραιότερα ποιητικά του υμνολογικά κείμενα είναι το γνωστό "στιχηρό" που ψάλλεται το Μέγα Σάββατο κατά τον Επιτάφιο ασπασμό και το οποίο αρχίζει έτσι:

Τον ήλιον κρύψαντα
τας ιδίας ακτίνας
και το καταπέτασμα
του ναού διαρραγέν
τω του Σωτήρος θανάτω,
ο Ιωσήφ θεασάμενος,
προσήλθε τω Πιλάτω
και καθικετεύει λέγων.
Δός μοι τούτον τον ξένον..."

Θέλουμε να πιστεύουμε πως ο Λαγκαδάς με την ηρεμία και τη θαλπωρή που προσέφερε στο μεγάλο αυτό Βυζαντινό άνδρα, βοήθησε στη διαμόρφωση της προσωπικότητάς του αλλά και την πλούσια συγγραφική του παραγωγή, γιατί όπως και ο ίδιος ομολογεί το διάστημα της παραμονής του στο Λαγκαδά ασχολούνταν με το γράψιμο.

"και εξ αρχή όπως προέβησαν διηγήσατο. Ταύτα μεν ουν εν τοις Λαγκαδά εγένετο, τόπος δε εστίν ούτος εγγύς που τυγχάνων της Θεσσαλονίκης", έγραφε.

Ακάκιος Επίσκοπος Λητής και Ρενδίνης

Κατά τα τέλη του 15ου αιώνα αναφέρεται ως επίσκοπος Λητής και Ρενδίνης, ο Ακάκιος ο Α΄ "ανήρ ευλαβής και ενάρετος", όπως γράφει το συναξάριο του Αγίου Θεοφίλου του εκ Ζίχνης καταγομένου.

Πληροφορίες για την καταγωγή και τη δραστηριότητα του Ακακίου στο Λαγκαδά, δεν σώζονται. Ότι έχουμε περί του Ακακίου το αντλούμε από το βίο του Αγίου Θεοφίλου ο οποίος υπήρξε μαθητής του Ακακίου και τον εσέβeto πολύ.

Όταν, λέει το συναξάρι, ο Θεόφιλος εμορφώθη κατά κόσμον και κατά Θεόν, περιόδευε και edίδασκε με τη ζωή και το λόγο του. Συναντά τότε τον "Επίσκοπο Ρενδίνης κύριον Ακάκιον, άνδρα ευλαβή και ενάρετον" και αποφάσισε να συγκατοικήσει μαζί του στον Λαγκαδά.

Τον Ακάκιο, πρέπει να σημειώσουμε είχε χειροτονήσει Επίσκοπο ο Αγιάτατος εκείνος Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Νήφων, όταν ήταν Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης, διότι εκτιμούσε πολύ τον Ακάκιο και τον θεωρούσε φίλο και διδάσκαλό του. Όταν αργότερα ο Νήφων έγινε Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, συνέχισε να διατηρεί τις καλές του σχέσεις με τον Ακάκιο και δεν άργησε να τον αξιοποιήσει όταν η ανάγκη το επέβαλε.

Κατά το έτος 1486, έπεσε στην Αίγυπτο μεγάλο θανατικό. Ένας Εβραίος γιατρός διέδωσε τότε πως αιτία του θανατικού είναι οι χριστιανοί γιατί αγιάζουν δήθεν το νερό με ξύλα, εννοούσε τον τίμιο Σταυρό, και ραντίζουν μ' αυτό τον λαό και το δίνουν προς πόσιν.

Η φήμη αυτή έφτασε σε όλους τους Τούρκους και ως τον βασιλιά της Αιγύπτου Μέλεκ Μηνάζ, ο οποίος αν και μουσουλμάνος εκτιμούσε και σεβόταν πολύ τον Αγιάτατο Πατριάρχη Αλεξανδρείας Ιωακείμ, και δεν ήθελε να δημιουργήσει πρόβλημα. Όμως ο Εβραίος γιατρός κατάφερε και πήρε με το μέρος του έναν υπουργό του Βασιλιά και τον γραμματέα της αυλής, οι οποίοι έπεισαν τελικά το βασιλιά να κάνει ανακρίσεις κατά του

Πατριάρχου. Αφού λοιπόν συνήχθησαν ενώπιον του βασιλέως και είτε ο καθένας το κατηγορήτριο, λέγοντας στον βασιλιά πως το Ευαγγέλιο διδάσκει ότι "αν κάποιος έχει πίστη ως κόκκον σινάπεως μπορεί να πει ένα βουνό, κουνήσου απ' εδώ και να γίνει". Αν λοιπόν ο Πατριάρχης δεν είναι ψεύτης και δεν κοροϊδεύει τον λαό ας μετακινήσει το βουνό.

Ο Πατριάρχης Ιωακείμ έχοντας δυνατή πίστη, ζήτησε τριήμερη προθεσμία ώστε να προσευχηθεί και έτσι και έγινε, παρουσιασθείς μπροστά στο βασιλιά και τους αυλικούς έκανε το φοβερό θαύμα να μετακινηθεί το βουνό, το οποίο ακόμη και σήμερα ονομάζεται στα τουρκικά "ντουρ νταγ", δηλαδή "στήθι όρος". Βλέποντας οι ασεβείς το θαύμα, δε σταμάτησαν εκεί αλλά ετοίμασαν ένα θανατηφόρο δηλητήριο και πείθουν το βασιλιά να προστάξει τον Πατριάρχη να το πει, γιατί έτσι λέει το Ευαγγέλιο. Ο Πατριάρχης Ιωακείμ ήπιε άφοβος το φαρμάκι, ξέπλυνε το ποτήρι και αφού το γέμισε νερό, παρακάλεσε το βασιλιά να το δώσει στον Εβραίο να το πει.

Μόλις ο Εβραίος το ήπιε πέθανε κακήν-κακώς μέσα σε πόνους.

Τότε ο βασιλιάς αφού πρόσταξε να αποκεφαλίσουν τον υπουργό και τον γραμματέα του, τον δε Πατριάρχη τίμησε με τη φιλία του και τον σεβασμό του. Αργότερα ο βασιλιάς Μελέκ Μηνάζ έγινε μοναχός και ασκήτεψε στο όρος Σινά. Όταν έγινε γνωστό στο χριστιανικό κόσμο το θαύμα, ο Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Νήφων, θέλησε να μάθει περί του θαύματος και απέστειλε ως εκπροσώπους του στην Αλεξάνδρεια τον επίσκοπο Λητής και Ρενδίνης Ακάκιο, τον Θεόφιλο και μερικούς άλλους.

Η συνοδεία υπό τον Ακάκιο πήγε στην Αλεξάνδρεια, περιόδευσε ακόμη και στο Σινά και τέλος πήγε στα Ιεροσόλυμα χάριν προσκυνήσεως. Όμως στα Ιεροσόλυμα ο Ακάκιος ασθένησε και μετά από λίγο πέθανε και ετάφη προφανώς εκεί.

Βλέπουμε λοιπόν ότι ο "ταπεινός επίσκοπος Λητής και Ρενδίνης Ακάκιος", όπως υπέγραφε πάντα ήταν μια σημαίνουσα προσωπικότητα του αιώνα του, δεδομένου ότι υπήρξε φίλος και διδάσκαλος πνευματικός, δύο αγίων, του Αγίου Νήφωνος του Πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως και του Αγίου Θεοφίλου του Μυροβλύτου, ο δε συναξαριστής όταν αναφέρεται σ' αυτόν τον αποκαλεί "ευλαβή, ευλαβέστατο, αγιάτατον, ενάρετον".

Δαμασκηνός ο Στουδίτης (1500-1580) Επίσκοπος Λητής και Ρενδίνης

Ο Δαμασκηνός γεννήθηκε στις αρχές του 16ου αιώνα στη Θεσσαλονίκη, όπου και διδάχθηκε τα εγκύκλια γράμματα. Το κατά κόσμον όνομά του ήταν Δημήτριος ή κατ' άλλους ερευνητές, Διονύσιος.

Αργότερα μετέβη στην Κωνσταντινούπολη και έγινε μοναχός στην περίφημη Μονή Στουδίου, απ' όπου έλαβε και την επωνυμία Στουδίτης.

Εκάρη μοναχός ίσως μετά το 1512 και κατόπιν χειροθετείται υποδιάκονος και λαμβάνει το όνομα Δαμασκηνός.

Στην Κωνσταντινούπολη συνεχίζει τις σπουδές του. Οι ιστορικές πηγές θέλουν το Δαμασκηνό να μαθητεύει κοντά στο σοφό δάσκαλό του Θεοφάνη Ελεαβούλκο Νοταρά ο οποίος ήταν και Σχολάρχης της Πατριαρχικής Ακαδημίας.

Αργότερα ο Δαμασκηνός απευθύνει κάποιες επιστολές στον διδάσκαλό του τον οποίο προσφωνεί "μεγάλο ρήτορα".

Ο Χ. Φιλήτας μνημονεύει μεταξύ των μαθητών τον Θεοφάνη, τον Δαμασκηνό και πολλούς άλλους οι οποίοι διακρίθηκαν για το βίο και τη γνώση τους. Γράφει λοιπόν ο συγγραφέας παραπέμποντας στον Μονεμβασίας Δωρόθεο ότι: "Επί Πατριαρχείας Διονυσίου (1551) ήταν και ο πολύς και μέγας άνθρωπος ο κυρ-Θεοφάνης, και έβγαλε μαθητάς, πολλούς και θαυμαστούς, Θεωνάν τον Θεσσαλονίκης (τον μετέπειτα Πατριάρχη), Αρσένιον Τυρνάβου, Δαμασκηνόν τον Στουδίτην, τον Μεθόδιον Μελενίκου, Ιερόθεον Μονεμβασίας...".

Η σχέση του Δαμασκηνού με τον δάσκαλό του φαίνεται από τις προσφωνήσεις του όπου τον αποκαλεί "θειότατο πατέρα", "τίμιο πατέρα" και "σεβασμιότατο".

Το διάστημα μεταξύ των ετών 1565 - 1572, αφού χειροτονήθηκε διάκονος και πρεσβύτερος στάλθηκε από τον Πατριάρχη Μητροφάνη τον Γ' (1565-1572) στην Μικρά Ρωσία (Ουκρανία) ως Πατριαρχικός έξαρχος, για να αντιμετωπίσει την προσηλυτιστική προπαγάνδα του Ρωμαιοκαθολικού βασιλιά της

Λιθουανίας και Πολωνίας Σιγμούνδου του Β'.

Ο Δαμασκηνός μένει στην Μικρά Ρωσία από το 1565 ως το 1572. Ίσως το διάστημα που μένει εκεί μεταφράζεται και το έργο του "Θησαυρός" το οποίο συνέγραψε ως υποδιάκονος.

Ο νέος Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Ιερεμίας ο Τρανός ο Β' (1572-1579) τον καλεί κοντά του και τον χειροτονεί επίσκοπο Λητής και Ρενδίνης, δηλαδή της Επισκοπής που αντιστοιχεί με τη σημερινή μητρόπολη Λαγκαδά.

Η Επισκοπή Λητής και Ρενδίνης υπάγονταν στην δικαιοδοσία του Μητροπολίτου Θεσσαλονίκης μαζί με άλλες 13 Επισκοπές.

Στο πρακτικό της Πατριαρχικής Συνόδου του 1564 που καθαίρεσε τον Κωνσταντινουπόλεως Ιωάσαφ για σιμωνία, ο Δαμασκηνός υπογράφει ως "ταπεινός Επίσκοπος Ρενδίνης Δαμασκηνός". Το 1570 του ανατίθεται η τοποτηρητεία της Μητροπόλεως Ελασσάνος.

Κατά τη διάρκεια της περιόδου του Πατριάρχη Ιερεμίας στην Πελοπόννησο (19 Οκτωβρίου 1573 ως τον Ιούλιο του 1574) ο Δαμασκηνός διετέλεσε τοποτηρητής του Πατριαρχικού θρόνου. Όταν επιστρέφει ο Πατριάρχης από την περιοδεία του προεβίβασε τον Δαμασκηνό σε Μητροπολίτη Ναυπάκτου και Άρτης.

Στη Μητρόπολη Ναυπάκτου έμεινε ως το τέλος της ζωής του.

Σχετικά με την χρονολογία του θανάτου του υπάρχει διχογνωμία των ιστορικών πηγών. Άλλες έχουν ως χρόνο τελευτής του το 1577, άλλες το 1580.

Ετάφη στη Μητροπολιτική του περιφέρεια καθώς μαρτυρεί και το Επίγραμμα του Ιεροδιακόνου Συμεών:

"Το παρόν είκελον Αθανάτοις γράψαντα τάδ' άντρα φευκόνις Αιτωλών κρύψειν άδηλον άλις Ελλήνων μεν την σοφίαν βαρύς άλεσεν Σιών. Ως δε φιλέλληνας παντός απωρφάνισεν".

Έργα του:

- Δέκα τρεις Επιστολές, δημοσιευμένες από τον Μ. Γεδεών στην Εκκλησιαστική Αλήθεια.
- Στίχοι ηρωοελεγείοι εις την κοίμησιν της υπερευλογημένης Θεοτόκου Μαρίας.
- Ομηρόκεντρα εις την Κοίμησιν της Θεοτόκου σύνθετα

- παρά του ταπεινού Επισκόπου Λητής και Ρενδίνης Δαμασκηνού (γραμμένος στην Ομηρική γλώσσα).
- Θησαυρός. Περιέχει 43 λόγους σε εορτές. Μεταφράστηκε στα Βουλγαρικά και στα Τουρκικά με ελληνικούς χαρακτήρες για τους Τουρκόφωνους Έλληνες.
 - Φυσιολογία.
 - Εγκώμιον εις τον νεομάρτυρα Νικόλαον τον νεοφανή.
 - Ακολουθία του αγίου Σισινίου ηγουμένου της Μονής των Μετεώρων.
 - Βίος και μαρτύριον Κυρίλλου του Θεσσαλονίκης.
 - Κωμωδιάλογος κατά αρχιερέων.
 - Περιπέτεια Κερκυραίου αιχμαλώτου εν έτει 1537.
 - Βίος και πολιτεία του οσίου και θεοφόρου Πατρός ημών Διονυσίου του εν Ολύμπω.
 - Λόγος πεζή φράσει εις τον Δεκάλογον του Μωϋσέως.
 - Παραίνεσις προς μοναχούς τους θέλοντας σωθήναι, παρά του εν Επισκόποις ελαχίστου Δαμασκηνού Λητής και Ρενδίνης και προέδρου Πολυανής.
 - Περί των όσων Επατριάρχευσαν εις την Κωνσταντινούπολιν αφ' ου την έστησεν ο Μ. Κωνσταντίνος έως την σήμεραν.
 - Χρονογράφος από κτίσεως Ρώμης μέχρι την άλωση.
 - Πρόλογος εις τα κανόνια του Χρυσοκόκη.
 - Προγνωστικά σημεία περί βροχής, ανέμου, αστέρων και σελήνης.
 - Ακολουθία οσιομάρτυρος Δαμιανού.
 - Περί συντάξεως.

Περιλαμβάνει κανόνες για τη σύνταξη των ρημάτων.

Αυτή λοιπόν η υπέροχη Εκκλησιαστική μορφή, που διακρίθηκε για την κατά Θεόν και κατά κόσμον σοφία του, εποίμανε για 16 χρόνια τον Λαγκαδά και την Επισκοπή του, που εκείνη την εποχή περιελάμβανε περί τα 12-13 χωριά, δεδομένου ότι δεν είχαν δημιουργηθεί ακόμη πολλά από τα σημερινά χωριά της Επαρχίας, κάποια άλλα δε, αναφέρονταν απλώς ως μικροί οικισμοί.

Αλέξανδρος (Ρηγόπουλος) Επίσκοπος Λητής και Ρενδίνης (1881-1891)

Ο τελευταίος Επίσκοπος Λητής και Ρενδίνης ήταν ο Αλέξανδρος Ρηγόπουλος, ο οποίος γεννήθηκε στην Ανδριανούπολη και αποπεράτωσε τις εγκύκλιες σπουδές του στην πατρίδα του, κατόπιν δε σπούδασε στη θεολογική Σχολή της Χάλκης στην Κωνσταντινούπολη.

Εργάστηκε κατ' αρχήν ως δάσκαλος και ιεροκήρυκας, διορισμένος από το Οικουμενικό Πατριαρχείο και με περιοδείες στη Μακεδονία προσπάθησε να τονώσει το θρησκευτικό και εθνικό φρόνημα των κατοίκων. Το 1880 στέλνεται από τον Πατριάρχη Ιωακείμ τον Γ' ως ιεροκήρυκας στην Ευρωπαϊκή Τουρκία για να

στηρίξει τους εκεί ορθοδόξους και τον ίδιο χρόνο τοποθετήθηκε ως Επίτροπος του Μητροπολίτη Βοδενών ο οποίος αδυνατούσε να ασκήσει τα καθήκοντά του.

Το 1881 εκλέγεται Επίσκοπος Λητής, αναλαμβάνοντας συγχρόνως και χρέη βοηθού επισκόπου του Βοδενών Ιεροθέου.

Στη θέση αυτή ανέπτυξε αξιόλογη δράση, δεδομένου ότι η ουνιτική και βουλγαρική προπαγάνδα δημιούργησαν πολλά προβλήματα στο ντόπιο στοιχείο.

Στη θέση της Επισκοπής Λητής ο Αλέξανδρος έμεινε μόνο μια δεκαετία, όμως ήταν η δεκαετία που ήταν καθοριστική για

την προσωπικότητα του Αλεξάνδρου ως Επισκόπου και ποιμενάρχη της Επαρχίας Λαγκαδά, αλλά και της διοικητικής εμπειρίας που απέκτησε ως βοηθός του Επισκόπου Βοδενών.

Το Πατριαρχείο αναγνωρίζοντας τη χαρισματική προσωπικότητα του Αλεξάνδρου, τον εξέλεξε στα 1891 και τον προήγαγε σε Μητροπολίτη Βάρνας. Όμως η Εθνική δράση και το έργο του Αλεξάνδρου στη Μακεδονία την πρώτη δεκαετία της αρχιερατείας του, έκαναν τους Βουλγάρους αρνητικούς στην εκλογή του και δεν τον δέχτηκαν στη Βάρνα.

Μετά από ένα εξάμηνο εκλέχτηκε Μητροπολίτης Πελαγονίας και παρέμεινε στη θέση αυτή για μια πενταετία. Τον Ιούλιο του 1895 με απόφαση του Οικουμενικού Πατριαρχείου εκλέγεται Μητροπολίτης Νεοκαισαρείας, όπου για μια οκταετία έδειξε και διοικητικά και ποιμαντικά του προτερήματα για τα οποία παρασημοφορήθηκε ακόμα και από τον Οθωμανό μονάρχη με το παράσημο Α΄ τάξεως, λόγω κυρίως της φιλανθρωπικής του δραστηριότητας.

Όταν τον Οκτώβριο του 1903 ο Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης Αθανάσιος (Μεγακλής) μετατίθεται στην Μητρόπολη Κυζίκου, ο Αλέξανδρος θεωρήθηκε ο ικανότερος να αναλάβει την ποιμαντορία της Θεσσαλονίκης.

Έτσι ο Αλέξανδρος επιστρέφει ξανά εκεί απ' όπου άρχισε. Η Επισκοπή Λητής είχε ήδη καταργηθεί, και τώρα όλη η Επαρχία Λαγκαδά υπάγονταν στη Μητρόπολη Θεσσαλονίκης.

Η εποχή είναι δύσκολη διότι βρισκόμαστε στη φάση της έναρξης του μακεδονικού αγώνα. Ο Αλέξανδρος άνδρας έμπειρος στα εθνικά ζητήματα πρωτοστατεί και ενισχύει τον αγώνα. Εκείνη την εποχή στο Λαγκαδά ζει και δραστηριοποιείται, ο παπα-Ιωακείμ Ανανίου ή Ανανιάδης.

Οι Βούλγαροι και οι Τούρκοι λυσομανούν εναντίον του και τον καταγγέλλουν στην Τουρκική κυβέρνηση, η οποία ζητά πληροφορίες από το Πατριαρχείο, ο δε Πατριάρχης στις 6 Μαΐου 1910, πληροφορεί τον Αλέξανδρο, ότι η Τουρκική κυβέρνηση ζητά την παύση του ιερέα Ιωακείμ Ανανιάδη και παρακαλεί τον Αλέξανδρο να αναλάβει το θέμα, ο οποίος και δίνει εξηγήσεις και πληροφορίες και καλύπτει τον παπα-Ιωακείμ Ανανιάδη.

Η ποιμαντορία του Αλέξανδρου Ρηγόπουλου στη Θεσσαλονίκη, έληξε στις 25 Νοεμβρίου 1910 όταν από την σύνοδο του Πατριαρχείου εκλέχτηκε Μητροπολίτης Νικομηδείας.

Στη Νικομήδεια μένει από το 1911 ως το 1921 οπότε η πόλη εκκενώθηκε από τους Τούρκους. Έτσι ο Αλέξανδρος ξαναγυρνά στην αγαπημένη του Θεσσαλονίκη ως πρόσφυγας πλέον και παρέμεινε σ' αυτήν ως τον θάνατό του στις 27 Ιουλίου 1928.

Η κηδεία του έγινε με όλες τις τιμές από τον Ναό της Αγίας Σοφίας και το σκήνωμά του ετάφη δίπλα στους Μητροπολίτες Θεσσαλονίκης Ιωακείμ και Ηρακλείας Γρηγόριο.

Ο Αλέξανδρος Ρηγόπουλος ο τελευταίος Επίσκοπος Λητής και Ρενδίνης χαρακτηρίστηκε από τους ιστορικούς ως μια πολυσήμαντη προσωπικότητα σε μια πολυκύμαντη εποχή. Η σχέση του με το Λάμπρο Κορομηλά, τότε πρόξενο της Θεσσαλονίκης, έφερε καρπούς στον αγώνα της Μακεδονίας και η διπλωματική του ικανότητα, γλίτωσε την Εκκλησία και το Πατριαρχείο από πολλά προβλήματα. Έτσι η Ελληνική Πολιτεία τον ετίμησε με ανώτατες τιμητικές διακρίσεις αναγνωρίζοντας την προσφορά του.

Γερμανός Αναστασιάδης Μητροπολίτης Λαγκαδά (1921-1932)

Ο Γερμανός Αναστασιάδης γεννήθηκε το 1870 στον Άγιο Γεώργιο της επαρχίας Δέρκων όπου και έμαθε τα πρώτα γράμματα. Νεαρότατος εισήλθε στη Θεολογική Σχολή της Χάλκης όπου μετά από δύο επταετείς σπουδές αποφοίτησε αριστούχος το 1892. Ευθύς αμέσως διορίστηκε "Καθηγητής των Ιερών" στο Γυμνάσιο και Παρθεναγωγείο της Ανδριανουπόλεως καθώς και Ιεροκήρυκας σε διάφορες συνοικίες της Κωνσταντινουπόλεως, ενώ το 1894 εκλήθη στην Κορυτσά ως

αρχιδιάκονος του Μητροπολίτου Κορυτσάς.

Κατά το 1897 διετέλεσε Ιεροκήρυκας των Ιερών ναών Γαλατά και Υψωμαθίων και το ίδιο έτος του ανετέθησαν τα καθήκοντα του πρωτοσυγκέλλου της Μητροπόλεως Χαλκηδόνας από τον Μητροπολίτη Γερμανό τον μετέπειτα Πατριάρχη. Στις 11 Φεβρουαρίου του 1903 εκλέγεται επίσκοπος Λεύκης, ως βοηθός του Μητροπολίτου Χαλκηδόνας.

Την 31η Ιουλίου εκλέγεται Μητροπολίτης Στρωμνίτης και Τιβεριουπόλεως και δύο χρόνια αργότερα στις 8 Ιουνίου 1910 Μητροπολίτης Κορυτσάς. Κατά την 5ην Ιουνίου 1912 εκλέγεται Μητροπολίτης της Πελαγονίας όμως την εκλογή αυτή δεν την απεδέχθη και παρέμεινε στην Κορυτσά, ενώ ως Πελαγονίας η Εκκλησία εξέλεξε τον από Ίμβρου Χρυσόστομο Καβουρίδη.

Στην Κορυτσά ανέπτυξε πολυσχιδή δραστηριότητα στα εθνικά θέματα, διετέλεσε δε και υπουργός στην αυτόνομη Βόρειο Ήπειρο, στην Κυβέρνηση του Χρηστάκη Γεωργίου Ζωγράφου. Η δραστηριότητά του αυτή και η ανάμιξή του στις εκκλησιαστικοπολιτικές διαμάχες του 1916-1917 είχε ως αποτέλεσμα να κηρυχθεί έκπτωτος και αργός από το εκκλησιαστικό δικαστήριο, όμως το 1920 επί πρωθυπουργίας Ζαΐμη απηλλάγη των κατηγοριών.

Δεν κατέστη όμως ποτέ δυνατόν να επανέλθει στην Κορυτσά για πολιτικούς λόγους, η δε Εκκλησία τον τοποθέτησε τοποτηρητή της χηρευούσης μητροπόλεως Σιατίστης. Από το 1922 διετέλεσε μέλος της επί του εκκλησιαστικού ζητήματος της Αλβανίας τετραμελούς εξ αρχιερέων Επιτροπής, ενώ την 5ην Φεβρουαρίου 1921 εξελέγη Μητροπολίτης της νεοσύστατου Μητροπόλεως Κυκλάδων.

Οκτώ μήνες αργότερα εκλέγεται και τοποθετείται στην νεοσύστατη επίσης Μητρόπολη Λαγκαδά, την οποία ποιμαίνει για μια δεκαετία οπότε και παραιτείται τον Οκτώβριο του 1932 για λόγους υγείας. Κατόπιν εφησυχάζει στην Αθήνα και το 1937 εκδίδει έναν τόμο με Ομιλίες και Λόγους του. Ο Γερμανός Αναστασιάδης κοιμήθη στις 13 Νοεμβρίου του 1941 στην Αθήνα σε ηλικία 71 ετών, φέρων τον τίτλο του πρώην Λαγκαδά.

Μακεδονομάχοι του Λαγκαδά

Μια σειρά από λαμπρά παλικάρια του Λαγκαδά πήραν μέρος στο Μακεδονικό αγώνα και στην απελευθέρωση της Μακεδονίας. Τα ονόματά τους διεσώθησαν, όμως δεν έχουμε επαρκή στοιχεία για τη ζωή και τη δράση όλων των Μακεδονομάχων. Για όσους βρήκαμε γραπτές πηγές δημοσιεύουμε παρακάτω κάποια στοιχεία της δράσης τους, για τους υπόλοιπους θα αρκεστούμε στην ονομαστική αναφορά, όπως αυτή που βρήκαμε καταγεγραμμένη στο βιβλίο του Χρήστου Νεράτζη "Ο Μακεδονικός αγώνας" (εκδόσεις "Μορφωτικός κόσμος") και σε άλλες πηγές.

Ο εθνομάρτυρας Παπα-ΙΩΑΚΕΙΜ ΑΝΑΝΙΑΔΗΣ

Ανάμεσα στις μορφές των ηρώων του Μακεδονικού Αγώνα, προβάλλει περίοπτα ο κληρικός Ιωακείμ Ανασιάδης. Το όνομά του, το πατριωτικό και κοινωνικό του έργο, η τελική του θυσία στο βωμό της ελευθερίας, όσο και αν έγιναν στο πέρασμα του χρόνου θρύλος μνημονεύονται συχνά στα μέρη όπου έζησε, έδρασε και μαρτύρησε.

Πραγματικά, εκεί επάνω στην Κατερίνη, στο Λαγκαδά και στη Δράμα, βρίσκονται ακόμη στη ζωή υπέργηροι απόμαχοι του αγώνα που αφηγούνται τα ηρωικά εκείνα χρόνια και θυμούνται ευλαβικά τον θρυλικό "Παπαγιακείμ". Ο Ιωακείμ Αναστασιάδης γεννήθηκε στη Νίγδη της Μ. Ασίας το έτος 1877.

Από τα νεανικά του χρόνια είχε εγκατασταθεί στη Δράμα, όπου και φοίτησε στη Ροδοκανάκλειο Ιερατική Σχολή της, με τιμητικές διακρίσεις. Πνεύμα ανήσυχο και φιλελεύθερο, πήγε στην Πόλη και στην Αθήνα για να σπουδάσει νομικά, ικανοποιώντας έτσι τον διακαή του πόθο να αποκτήσει ευρύτερη μόρφωση για να υπηρετήσει πιο αποδοτικά τη μεγάλη υπόθεση του αλύτρωτου Ελληνισμού της Μακεδονίας, θεμελιακό σκοπό της ζωής του.

Έπειτα από λίγο ξαναγύρισε στη Μακεδονία, όπου, εκτός από τη δικηγορία, μετέλθε και το επάγγελμα του καθηγητού της Γαλλικής. Τα νιάτα του, η περίσσεια ζωντάνια, τα

αναμφισβήτητα πνευματικά του εφόδια, η σεμνότης και ανθρωπιά του, όλα αυτά κάνουν την προσωπικότητά του να ακτινοβολεί και να εμπνέει εκτίμηση αγάπη και σεβασμό όχι μόνο στους συμπατριώτες του, αλλά και σε πολλούς από το σλαβόφωνο και τουρκικό στοιχείο. Ασκεί επιρροές που θα χρησιμεύσουν αποτελεσματικά στον αγώνα. Από το 1907 ως το 1911 υπηρετεί ως πρωτοδίκης στα τουρκικά δικαστήρια της Κατερίνης και του Λαγκαδά. Από τη θέση αυτή θα χρησιμοποιήσει κάθε δυνατότητα για να συμπαρασταθεί στον χειμαζόμενο, από τον τουρκικό καταναγκασμό και τη σλαβική τρομοκρατία, Ελληνισμό. Θα υπηρετήσει με απόλυτη συνέπεια την αποστολή του σαν δικαστής και τα πατριωτικά του ιδεώδη. Έτσι, η σύγκρουσή του με τις τουρκικές αρχές γίνεται αναπόφευκτη. Τον ταλαιπωρούν με αλλεπάλληλους διωγμούς και φυλακίσεις.

Τις εναντίον του κατηγορίες χαλκεύουν οι πράκτορες του βουλγαρικού Κομιτάτου, που ενδιαφέρονται εξίσου με τους Τούρκους για την εξόντωση του Ανανιάδη.

Η κατάσταση στη Μακεδονία χειροτερεύει. Ο φανατισμός των Νεότουρκων και η τρομοκρατία των κομιτατζήδων, από το ένα μέρος, και η αποτελεσματική αντίσταση των ομάδων του ελληνικού Κομιτάτου από το άλλο, κάνουν τρομερά δύσκολες τις συνθήκες της ζωής του ελληνικού στοιχείου. Όλοι προαισθάνονται ότι η σύρραξη ανάμεσα στα βαλκανικά έθνη θα ξεσπάσει. Ο Ανανιάδης, ενημερωμένος καλύτερα από τον καθένα για το τι πρόκειται να επακολουθήσει, δίνεται ολόψυχα στο χρέος που τον καλεί. Είναι ο σύνδεσμος των ελληνικών ανταρτικών ομάδων και του γενικού αρχηγείου της Αθήνας μέσω του λοχαγού, τότε, Αλέξανδρου Μαζαράκη - του μετέπειτα αρχιστράτηγου - που υπηρετεί στο ελληνικό προξενείο της Θεσσαλονίκης. Σε μερικές περιπτώσεις παίρνει απ' ευθείας εντολές από την Αθήνα από τον ίδιο Διάδοχο Κωνσταντίνο. Οι Τούρκοι τον ξαναπιάνουν και τον στέλνουν στο στρατοδικείο με την κατηγορία της κατασκοπίας υπέρ της Ελλάδας. Καταδικάζεται ύστερα από συνοπτική διαδικασία σε θάνατο. Οι αντιδράσεις εξαιτίας της καταδίκης αυτής είναι βίαιες. Οι Τούρκοι, μολονότι σκληραίνουν τη στάση τους, δεν τολμούν να τον εκτελέσουν. Και παζαρεύουν το κεφάλι του με διάφορα

ανταλλάγματα. Ωστόσο, η σθεναρή επέμβαση του πατριάρχη Ιωακείμ Γ' στο σουλτάνο τελικά θα τον γλιτώσει. Του δίνουν χάρη. Ο μεγάλος ποιμενάρχης στο Φανάρι, που γνωρίζει τη δράση του Ανανιάδη, όχι μόνο θα τον προστατεύσει, αλλά και θα τον φροντίσει να συνεχίσει το έργο του. Τον χειροτονεί ιερέα και τον διορίζει αρχιερατικό επίτροπο στη Μητρόπολη Γευγελής. Αλλά και η θέση αυτή δεν θα αργήσει να γίνει σε λίγο, μια άλλη ακόμη έπαλξη του αγώνα από τις δυνατές. Ο άμβωνας της εκκλησίας δεν του είναι αρκετός για να υπηρετήσει το έργο του. Ο παπα-Ιωακείμ νιώθει καλά ότι είναι ένας στρατευμένος της μαχόμενης στα μακεδονικά πεδία της πατρίδας.

Διατρέχει ολονύχτια πεζός την ύπαιθρο της περιοχής του. Δίνει χρήσιμες πληροφορίες και συμβουλές στις αντάρτικες ομάδες, κουράγιο στους κατατρωμένους, κρύβει και περιποιείται τραυματίες και κάνει ότι μπορεί για να συμφιλώσει τους συχνά διαπληκτιζόμενους αγωνιστές, να προειδοποιεί έγκαιρα για τις ενέδρες που στήνουν οι κομιτατζήδες. Και όλα αυτά, με αφάνταστους κινδύνους γιατί οι Βούλγαροι τον παρακολουθούν και προσπαθούν να τον βγάλουν από τη μέση. Αλλά ο Ανανιάδης δεν τρομάζει. Μια από τις κύριες προσπάθειές του είναι η διατήρηση του φρονήματος των συμπατριωτών του. Το έργο του αυτό ξέρει καλά ότι είναι τραχύ και δύσκολο. Η βουλγαρική προπαγάνδα διαθέτει άφθονα χρήματα για να εξαγοράζει συνειδήσεις και να συντηρεί μισθοφόρους δολοφόνους για όσους αντιστέκονταν στο ανόσιο έργο της. Κι εδώ ο Ανανιάδης μάχεται. Κτίζει σχολεία, φτιάχνει θρανία, προμηθεύει βιβλία, μαζεύει χρήματα από εράνους κι απλόχερα τα διαθέτει με το όνομα της Ελλάδος στα θύματα της βουλγαρικής καταπίεσεως. Ο ίδιος κάνει τον δάσκαλο στα Ελληνόπαιδα, γιατί πιστεύει και με φανατισμό διακηρύσσει όπου κι αν βρεθεί, ότι η φλόγα του Ελληνισμού μόνο με το σχολείο μπορεί να μείνει ακοίμητη. Ιδιαίτερα θα ενδιαφερθεί και θα κοπιήσει πολύ να φροντίσει τους σλαβόφωνους Έλληνες, που τους θεωρεί παράγοντες ανεκτίμητης αξίας στον αγώνα που διεξάγεται. Οι Βούλγαροι λυσσομανούν εναντίον του. Μέσα στη Γευγελή δεν μπορούν να τον πειράξουν. Ο Ανανιάδης έχει από πριν δουλέψει για να ασφαλιστούν καλά οι κάτοικοί της. Όμως αυτοί караδοκούν για κάποια άλλη ευκαιρία. Κι αυτή θα τους

δοθεί κάπως αργότερα το 1912. Όταν, στις εναλλασσόμενες φάσεις του μακεδονικού μετώπου θα μπου οι Γερμανοβούλγαροι στη Γευγελή, ο πρώτος που θα συλλάβουν θα είναι ο παπα-Ιωακείμ. Ίσως και την φορά αυτή θα μπορούσε να ξεφύγει από την εκδικητική μανία των Βουλγάρων. Από το στρατηγείο του Σαρίγ του διεμήνυσαν εγκαίρως να φύγει το ταχύτερο από τη Γευγελή. Όμως τον Ανανιάδη βαραίνει τρομερά η συνείδηση του χρέους του προς τους συμπατριώτες του. Η ζωή τους είναι στα χέρια του. Στους καταλόγους των αρχείων του, που τα κρύβει σε μυστικές κρύπτες των υπογείων της Μητροπόλεως, είναι γραμμένα τα ονόματά τους. Αν φύγει και τα ανακαλύψουν οι εχθροί, γνωρίζει καλά το επακόλουθο της φυγής του. Γνωρίζει ακόμη ότι είναι η ώρα της θυσίας, που έχει ζυγώσει, είναι πια αμετάθετη. Και πορεύεται το δρόμο του μαρτυρίου. Κρανίου τόπος, ο Περλεπές. Εκεί συνήθιζαν οι Βούλγαροι να τακτοποιούν τους λογαριασμούς τους με όσους δεν εννοούσαν να συμβιβάζονται με τα ιδεώδη της "Μεγάλης Βουλγαρίας". Τον υποβάλλουν σε φρικτούς βασανισμούς για να του αποσπάσουν ομολογίες. Ο παπα-Ιωακείμ είναι αλύγιστος. Όρθια η ελληνική ψυχή του. Τον κατακομματιάζουν, αφού κυριολεκτικά τον έγδαραν και πετούν τα μέλη του σώματός του.

Τέτοιο ήταν το τέλος του Ιωακείμ Ανανιάδη. Μα η θυσία του, όπως και τόσων άλλων μαρτύρων, δεν πήγε χαμένη. Το τίμιο αίμα τους καθηγίασε την ιερή γη της ελεύθερης πια ελληνικής Μακεδονίας. Η πόλη του Λαγκαδά, σε ένδειξη τιμής κι ευγνωμοσύνης, έδωσε το όνομά του σ' έναν από τους κεντρικούς δρόμους και σε διδακτήριο της περιοχής.

Όμως όταν με την πάροδο του χρόνου ξεχάστηκαν οι αγώνες, ξεχάστηκαν και οι ήρωες. Η οδός Ανανιάδη μετονομάστηκε. Τα δικαστήρια δεν τον ξέρουν καν. Η συνεισφορά του στο πέτρινο Α΄ Δημοτικό σχολείο, ξεχάστηκε κι αυτή μόλις γκρεμίστηκε για να χτιστεί το νέο σχολείο.

Μήπως πρέπει να ξαναζωντανέψουμε τη μνήμη μας; Μήπως πρέπει το Α΄ Δημοτικό σχολείο να ονομαστεί "Ανανιάδειον", να δοθεί πάλι σε μια οδό ή έστω σε μια πλατειούλα το όνομα του εθνομάρτυρα; Μήπως πρέπει να στηθεί κάποιος ανδριάντας σε κάποιο χώρο ώστε να μας θυμίζει διαρκώς την ιστορία του τόπου μας;

Κατά τους πολέμους του 1904-1908 όπως και 1920-22 αν και πολλοί Λαγκαδιανοί μετείχαν στους αγώνες εν τούτοις κανένας δε διαδραμάτισε ηγετικό ρόλο στους παραπάνω πολέμους. Όμως αξίζει να αναφερθούν και να τιμηθούν ορισμένα ονόματα που κατάγονται από την γύρω περιοχή και έπαιξαν βασικό ρόλο στην απελευθέρωση του Λαγκαδά, όπως και τα ονόματα των Λαγκαδιανών παλικαριών που έδωσαν αίμα και ψυχή για τη λευτεριά της Μακεδονικής γης.

Σταύρος Μπαρέτης ή Καζαντζής

Γεννήθηκε το 1885 στο Κολχικό. Το 1908 εμπλέκεται στο Μακεδονικό Αγώνα και μάλιστα την παραμονή του γάμου του ακούγοντας τη φωνή της Πατρίδας σκοτώνει τον τρομοκράτη της Επαρχίας Λαγκαδά, βοεβόδα Χατζήδη-μητρίεφ. Φυγαδεύεται στην Αθήνα μαζί με το σύντροφό του Σταυρούδη από το Μελισσοχώρι και κατόπιν διαταγής μεταβαίνουν στη Σάμο για να βοηθήσουν στην απελευθέρωση του Σαμιακού λαού. Το 1912 φονεύουν τον αρνησιπάτριδα ηγεμόνα της Σάμου Ανδρέα Κοπάτση. Σε μάχη τραυματίζεται και

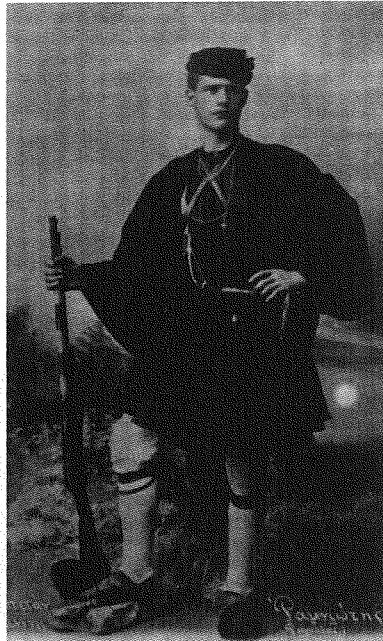
συλλαμβάνεται από τους Τούρκους και μετά από πολλά βασανιστήρια πεθαίνει στη Σάμο.

Ιωάννης Στόγιος (Κινές)

Γεννήθηκε στην Ξυλούπολη της Επαρχίας Λαγκαδά. Στα δέκα του χρόνια μένει ορφανός και πηγαίνει στις Σέρρες όπου ως προστατευόμενος του Μητροπολίτου Σερρών αποφοιτά του διδασκαλείου ως αριστούχος και σε ηλικία 18 ετών διορίζεται ως δάσκαλος. Μαθαίνοντας όμως για τις δύσκολες στιγμές που

περνά η Επαρχία Λαγκαδά από τη Βουλγάρικη προπαγάνδα και τους κομιτατζήδες, επιστρέφει στο χωριό του και το 1872 ανοίγει το Ελληνικό σχολείο και χτίζει το νέο διδακτήριο. Αυτό συντελεί ώστε να αναπτρωθεί το ηθικό και εθνικό φρόνημα των Ελλήνων της Επαρχίας. Συνεργάζεται στενά με τους άλλους αγωνιστές της Μακεδονικής-Μυγδονικής γης και οργανώνει τον αγώνα στην Επαρχία. Οι Βούλγαροι λυσσομανούν εναντίον του και το 1879 τον συλλαμβάνουν με δόλο και τον θανατώνουν με φρικτά βασανιστήρια.

Ο Καπετάν-Γιάννης Ράμναλης

Γεννήθηκε στο Ίσωμα (Ράμνα) κοντά στο Λαχανά το 1882. Το οικογενειακό του επώνυμο ήταν Βίβογλου. Σε ηλικία 5 ετών έμεινε ορφανός. Στα 18 χρόνια του οργανώνει την πρώτη ανταρτική του ομάδα, με τον δάσκαλό του Αθανάσιο Παπαδημητρίου, τον θείο του Κωνσταντίνο Βίβογλου, τον Πάσχο Ράμναλη, τον Γιάννη Κανάση και τον Γεώργιο Τοπούρη. Αν και ο μικρότερος όλων στην ηλικία αναγνωρίζεται ως αρχηγός-Καπετάνιος της ομάδας.

Οργανώνει τα λιμέρια του στη Ράμνα, στο Βερτίσκο, στο Δρυμό, στη Χωρούδα, στη Μπάλτζα.

Συνδέεται με το Ελληνικό κομιτάτο που εδρεύει στη Θεσ/νίκη, από το οποίο αναγνωρίζεται επίσημα ως καπετάνιος και παίρνει εντολές για τον αγώνα. Το 1903-1914 εξολοθρεύει τους Βούλγαρους Εξαρχικούς του χωριού του και σκοτώνει τον Αρχικομιτατζή Ιωακείμωφ. Αυτές του οι ενέργειες ήταν αρκετές για να τρομοκρατήσουν τους Βούλγαρους Κομιτατζήδες, και

τους Τουρκαλβανούς ληστές. Του ανατίθενται αποστολές και εκτός της περιφέρειάς του και τις εκτελεί όλες με επιτυχία. Σκοτώνει τον αιμοβόρο Βούλγαρο πρόξενο στην περιοχή των Σερρών. Με την ανακήρυξη του Συντάγματος το 1908 καταφεύγει στην Αθήνα με πόθο να μορφωθεί για να γίνει αξιωματικός

Κατά τον Α΄ Βαλκανικό πόλεμο του 1912 ο καπετάνιος Γιάννης Ράμναλης επικεφαλής μακεδονομάχων, αποβιβάζεται στη Χαλκιδική. Ελευθερώνει την Αρναία, το Ζαγκλιβέρι και την 24η Οκτωβρίου 1912 καταλαμβάνει αμαχητί τον Λαγκαδά και παραλαμβάνει την πόλη από τον Τούρκο Διοικητή 15 λεπτά πριν εμφανιστούν οι Βούλγαροι να διεκδικήσουν την πόλη. Εγκαθιστά φρουρά στο Λαγκαδά, οργανώνει την άμυνα της πόλης έναντι των Βουλγάρων και με 100 παλικάρια του φεύγει για τη Θεσσαλονίκη για να ενισχύσει τη φρουρά της πόλης. Γι αυτή τη γενναιότητα του η πατρίδα του απένειμε τον βαθμό του Ανθυπολοχαγού του Ελληνικού Στρατού, που τόσο πολύ ήθελε να αποκτήσει. Σκοτώνεται το 1923, θα λέγαμε άδοξα, σε ενέδρα που του έστησε ο διαβόητος λήσταιρχος της εποχής Τζατζάς. Έτσι ο άνθρωπος που γλίτωσε από τη θηριωδία Τούρκων και Βουλγάρων κομιτατζήδων, έφυγε τελικά από ελληνικό βόλι. Η πόλη του Λαγκαδά τιμώντας την προσφορά του στον αγώνα έστησε στην είσοδο της πόλης μας την προτομή του.

Γεώργιος Σαραντόπουλος

Εγκαταστάθηκε στο Λαγκαδά κατόπιν εντολής του Γενικού Προξενείου της Θεσσαλονίκης και ίδρυσε Πανδοχείο ώστε να μπορεί με κάθε άνεση να εργάζεται για τον αγώνα. Του είχε ανατεθεί να οργανώσει και να μυήσει στον Μακεδονικό αγώνα τον λαό της πόλης του Λαγκαδά και της περιοχής και λειτουργούσε ως πράκτορας του Γεν. Προξενείου. Η ορκωμοσία των νέων μελών της οργάνωσης γινόταν στην παλιά εκκλησία της Αγίας Παρασκευής.

Στις κρύπτες του πανδοχείου του Σαραντόπουλου κρύβονταν με κάθε επιμέλεια όπλα και από εκεί διοχετεύονταν στα ένοπλα σώματα του Ελληνικού κομιτάτου.

Ο Μακεδονομάχος Γεώργιος Σαραντόπουλος ήταν ο πρόεδρος της Επιτροπής αμύνης της πόλης του Λαγκαδά.

Δημήτριος Λίγδας

Ο γιατρός Δημήτριος Λίγδας ήταν ο ταμίας της επιτροπής αμύνης του Λαγκαδά. Γεννήθηκε στο Λαγκαδά το 1874 και πέθανε το 1950. Πρόσφερε ανεκτίμητες υπηρεσίες στον αγώνα της απελευθέρωσης της Μακεδονίας τον οποίο αγώνα ενίσχυε ηθικά και υλικά.

Είχε στενότερη συνεργασία με το Γενικό Προξενείο και λόγω της ιατρικής του ιδιότητας γλίτωσε πολλές φορές τους κατοίκους της περιοχής από το τουρκικό μαχαίρι.

Ήταν επίσης αυτός που είχε την ευθύνη της περίθαλψης των τραυματισμένων αγωνιστών, κυριολεκτικά κάτω από τη μύτη των Τούρκων.

Στις 14 Μαΐου το Ελληνικό Προξενείο στέλνει στον Δ. Λίγδα 3 Κρητικούς ενόπλους για να τους προωθήσει στις ανταρτικές ομάδες της περιοχής. Ο Λίγδας τους δίνει κάποιον σύνδεσμο και με μια επιστολή του τους προωθεί στον Ιερέα Παπαδιώτη παπα-Κωνσταντίνο στη Χωρούδα. Εκεί φιλοξενήθηκαν στην Εκκλησία του Αγίου Αθανασίου και ετοιμάστηκαν να διανυκτερεύσουν, πλην όμως η παρουσία τους προδόθηκε στους Τούρκους και αμέσως κατέφθασε Τουρκικό απόσπασμα για τη σύλληψή τους. Οι τρεις Κρητικοί λεβέντες κατάφεραν να διαφύγουν, όμως συνέλαβαν τον ιερέα τον οποίο κακοποίησαν ξεριζώνοντάς του τα γένια, βρήκαν δε επάνω του την επιστολή του Λίγδα.

Ο Λίγδας επειδή ήξερε Τουρκικά κλήθηκε από τον Τούρκο αξιωματικό να μεταφράσει την επιστολή, αλλά εννοείται ότι άλλα έγραφε και άλλα έλεγε. Έτσι διασώθηκε και ο παπα-Κωνσταντίνος και ο Δ. Λίγδας από βέβαιο θάνατο. Σε άλλο επεισόδιο που έγινε στην Ξυλούπολη ο Λίγδας πάλι έπαιξε σωτήριο ρόλο.

Οι κάτοικοι της Ξυλούπολης σκότωσαν δια λιθοβολισμού έναν εξωμότη διότι κατάδιε τους αντάρτες στις Τουρκικές αρχές. Αμέσως κλήθηκε η Τουρκική αστυνομία και αφού παρέλαβε το νεκρό τον οδήγησε στον ιατρό Δ. Λίγδα για να γνωματεύσει περί του θανάτου.

Ο Λίγδας τότε συνέταξε φανταστική έκθεση ότι δήθεν ο νεκρός έπεσε από το άλογό του και χτύπησε το κεφάλι του σε πέτρα, το δε χτύπημα υπήρξε θανατηφόρο.

Αυτή την εξαιρετική δράση του Δημητρίου Λίγδα και την προσφορά του προς την πατρίδα συνέχισε κατόπιν και ο γιος του Αθανάσιος Λίγδας αθόρυβα.

Δημήτριος Κωνσταντίλας

Ο Μακεδονομάχος Δημήτριος Κωνσταντίλας, γεννήθηκε στο Λαγκαδά το 1870 και ανέπτυξε μεγάλη και αξιόλογη δραστηριότητα στον απελευθερωτικό αγώνα. Είχε χαρακτηριστεί ως ο πιο επικίνδυνος για τα τουρκικά συμφέροντα στην περιοχή Λαγκαδά, για τον λόγο δε αυτό οι Τούρκοι τον δολοφόνησαν έξω από το σπίτι του.

Ήταν από τους πλέον διακεκριμένους Προκρίτους της πόλης του Λαγκαδά και ψυχή του αγώνα.

Στο σπίτι του συχνά διανυκτέρευαν οπλαρχηγοί και αρχηγοί του αγώνα όπως ο καπετάν Γιάννης Ράμναλης, ο καπετάν Ζώης, ο καπετάν Γιαγκλής, ο διερμηνέας του Προξενείου Ασκητής και πολλοί άλλοι.

Με το ίδιο πατριωτικό φλογερό φρόνημα γαλούχησε και την οικογένειά του που συμμετείχε ενεργά στον αγώνα.

Νικόλαος Κωνσταντίλας (του Δημητρίου)

Συνέχισε το έργο του πατέρα του και έδρασε ως πράκτορας του Γενικού Προξενείου Θεσσαλονίκης, συγκεντρώνοντας πληροφορίες για τις κινήσεις των Τουρκικών αποσπασμάτων και της Βουλγαρικής προπαγάνδας. Πρόσφερε πολλά στην πατρίδα του και πρόλαβε να την δει ελεύθερη, όμως ο άνθρωπος που γλίτωσε από τα τουρκικά όπλα και τη βουλγαρική μανία έμελλε να φύγει από ελληνικό χέρι μέσα στο σπίτι του στα 1928, θύμα των βενιζελικών και αντιβενιζελικών αντιπαλοτήτων.

Πασχάλης ή Πάσχος Ράμναλης

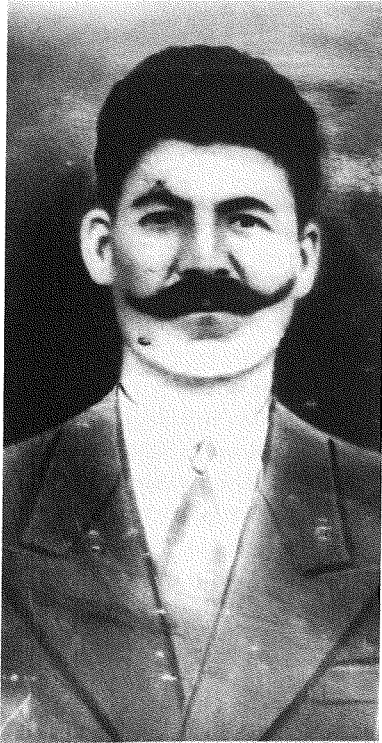
Γεννήθηκε στη Ράμνα και ήταν ξάδελφος του θρυλικού καπετάνιου Γιάννη Ράμναλη. Εντάχθηκε στις ομάδες που οργανώθηκαν από το προξενείο και αποτελούνταν από νέους και ριψοκίνδυνους νέους με φλογερά πατριωτικά αισθήματα έτοιμους για κάθε αποστολή. Διακρίθηκε ως εκτελεστής και έγινε ο φόβος των κομιτατζήδων.

Δημήτριος Καζαντζής

Ο Δημήτριος Καζαντζής, ήταν μέλος ανταρτικής ομάδας εκτελεστών, με έργο την εξολόθρευση των προπαγανδιστών και κυρίως των εξωμοτών κατοίκων.

Σκοτώθηκε από αγνώστους σε ενέδρα στην τοποθεσία Τσιπλάκη το 1913.

Πασχάλης Μοσχίδης

Ο Πασχάλης Μοσχίδης του Νικολάου γεννήθηκε στη Σαρακήνα της Θράκης. Από μικρός διακρίθηκε για τη λεβεντιά και αγάπη στην πατρίδα. Όταν η Μακεδονία περνούσε δύσκολες ώρες, οργανώθηκε στην ομάδα του καπετάν-Θανάση Μηνόπουλου ο οποίος από τη Θράκη οργάνωνε αποστολές και δράση στη Μακεδονία και όπου αλλού απαιτούσε η περίπτωση.

Εκείνη την εποχή στη Μυτιλήνη διαφέντευε ένας τούρκος ο οποίος είχε γίνει ο τύραννος του νησιού. Η απόφαση ήταν πάση θυσία να απελευθερωθεί το νησί από την παρουσία του δυνάστη.

Ο καπετάν-Μηνόπουλος διαλέγει τρία παλικάρια του για να αναλάβει ένας εξ'

αυτών την επικίνδυνη αποστολή. Οι δύο δυσκολεύονται να αναλάβουν, μένει ο Πασχάλης Μοσχίδης που εθελοντικά προσφέρεται για την παράτολμη αποστολή. Σε εκτέλεση της διαταγής φεύγει με καϊκι κρυφά για τη Μυτιλήνη και από κει για την Ικαρία όπου βρισκόταν τότε ο περιβόητος τούρκος.

Ντύνεται με γυναικεία ρούχα και κατευθύνεται προς την Εκκλησία, γιατί πληροφορήθηκε πως ο τούρκος σύχναζε έξω από την Εκκλησία για να προκαλεί τους χριστιανούς και να δημιουργεί προβλήματα. Εκεί καταφέρνει να εκτελέσει την αποστολή του και να σκοτώσει το δυνάστη της περιοχής

Οι γυναίκες του χωριού έκαναν έναν κλοιό γύρω του και έτσι καθώς ήταν ντυμένος με γυναικεία ρούχα φυγαδεύτηκε και κρύφτηκε για ένα μήνα περίπου σε ένα ξεροπήγαδο, όπου συντηρούνταν με τρόφιμα που του άφηναν κρυφά οι γυναίκες του χωριού. Όταν τα πνεύματα ησύχασαν φυγαδεύτηκε με καϊκι για τη Χαλκιδική και συνέχισε για μια δεκαετία ακόμα τον αγώνα για την απελευθέρωση της Μακεδονίας. Πέθανε στις 9-12-1951 στο Λαγκαδά.

Γεώργιος Τσομπάνης ή Κωστούσης

Επίσης ήταν μέλος ομάδας εκτελεστών και έδρασε στην περιοχή Λαγκαδά, ενεργούσε επίσης και ως πληροφοριοδότης συνεργαζόμενος με τον Χρ. Δρεμλή και τον καπετάν-Ράμναλη. Το τέλος του ήταν άδοξο γιατί ληστεύτηκε και δολοφονήθηκε από Γάλλους το 1917.

Σταμάτης Καραγεωργίου

Μέλος της ομάδας εκτελεστών και συνεργάτης των παραπάνω ανταρτών.

Νικόλαος Απρίλιος

Μέλος ομάδας πληροφοριοδοτών και εκτελεστών.

Αλέξανδρος Ηλιάδης

Γεννήθηκε το 1890 και πέθανε στις 12-4-1919, μέλος ομάδας πληροφοριοδοτών και εκτελεστών.

Γεώργιος Μερόβαλης

Γεννήθηκε στο Μάροβο του Λαγκαδά το 1888 και πέθανε την 14-9-1924, ανέπτυξε αξιόλογη δράση ως μέλος ομάδας εκτελεστών.

Ηλίας Ηλιάδης (του Γεωργίου)

Γεννήθηκε στο Λαγκαδά το 1892, και μνήθηκε στον αγώνα από στελέχη του Λάμπρου Κορομηλά, σε νεαρή δε ηλικία του ανατέθηκε το έργο της συλλογής πληροφοριών και της μεταφοράς αλληλογραφίας και όπλων.

Κατατάχθηκε στην ομάδα του καπετάν Γιαγκλή και αγωνίστηκε επίσης υπό τις διαταγές του Βασιλείου Παπακώστα.

Απόστολος Γεωργακούδης

Γεννήθηκε στην Ασσηρο του Λαγκαδά και σε πολύ νεαρή ηλικία μνήθηκε στον αγώνα από τον καπετάν - Γιάννη Ράμναλη. Ήταν προικισμένος με μεγάλη οξυδέρκεια και γενναιότητα είχε δε σωματική διάπλαση αθλητή. Είχε την τόλμη στην είσοδο της πόλης του Λαγκαδά να σκοτώσει τον μπέη της Ασσήρου και το 1911 τον μισέλληνα Βουλγαροεβραίο Γκράντ, έξω από τον γεωργικό συνεταιρισμό του Λαγκαδά, δηλαδή σχεδόν στην πλατεία της πόλη, όπου είχε έρθει ο Γκράντ για λουτροθεραπεία.

Το 1907 στις 17 Οκτωβρίου πυροβόλησε ανεπιτυχώς τον ανθυπασιπιστή της Τουρκικής χωροφυλακής στην πλατεία του Λαγκαδά. Αυτές του οι παράτολμες ενέργειες τον κατέστησαν το φόβητρο Τούρκων - Βουλγάρων και προδοτών. Το προξενείο βλέποντας τις αρετές του του ανέθετε τις πιο επικίνδυνες αποστολές.

Λίγο πριν από την απελευθέρωση το 1912 δολοφονήθηκε από "ελληνικό χέρι" για λόγους ζηλοτυπίας.

Χρήστος Γεωργίου Δρεμλής

Γεννήθηκε στο Λαγκαδά το 1883 και πέθανε στις 7-4-1934. Μνήθηκε από νωρίς στο Μακεδονικό αγώνα και ήταν συνεργάτης του καπετάν-Ράμναλη, και του καπετάν-Ζώη. Σημείωσε εξαιρετική δραστηριότητα στην ομάδα εκτελεστών-εκδικητών, λόγω της μεγάλης του τόλμης και γενναιότητας και γι' αυτό τον υπεραγαπούσαν οι αρχηγοί του Μακεδονικού αγώνα. Είχε γίνει ο άορατος εφιάλτης των εξωμοτών και των κοιματζήδων, και λέγεται πως παρουσιάζονταν εκεί που δεν τον περίμενε κανείς. Διέθετε

το σπίτι του για φιλοξενία των αγωνιστών και για τη φύλαξη των όπλων. Στο σπίτι του πάρθηκε η απόφαση για την αποστολή στη Σάμο του Σταύρου Μπαρέτη για την εξολόθρευση του Κοπάτση τύραννου του Σαμιακού λαού.

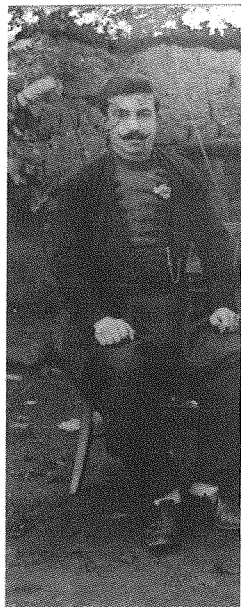
Επίσης μαζί με τον Πάσχο Ράμναλη ανέλαβαν την τιμωρία του γιατρού Γιάγκου ο οποίος ήταν προδότης των ανταρτών. Η δράση του αναγνωρίστηκε από το Γεν. Επιτελείο Στρατού με τον Α.Ν. 76/36.

Αικατερίνη Χρήστου Δρεμλή

Με έναν άνδρα τόσο δραστήριο και φλογερό πατριώτη δεν μπορούσε η κυρα-Κατερίνα να μείνει πίσω. Το σπίτι της ήταν κέντρο των διερχομένων ανταρτών, τόπος φιλοξενίας, τόπος συνάξεων μυστικών και αποφάσεων, χώρος φύλαξης και προώθησης οπλισμού. Η ίδια ήταν πληροφοριοδότης και σύνδεσμος των ανταρτών, ο άνθρωπος που φρόντιζε για τη φιλοξενία των αρχηγών των ομάδων και τη διαβίβαση των πληροφοριών και των γραπτών μηνυμάτων προς τις διάφορες

κατευθύνσεις του αγώνα: Έχαιρε της εκτίμησης και του σεβασμού όλων των αρχηγών των ανταρτικών ομάδων που πέρασαν από το αρχοντικό της και συνεργάστηκαν μαζί της.

Δήμος Γεωργίου Δήμου

Ο Δ. Δήμου γεννήθηκε στο Λαγκαδά το 1885 και πέθανε στις 29-5-1934. επιφανής έλληνας πατριώτης μυήθηκε στον αγώνα από τον Λάμπρο Κορομηλά και είχε στενή συνεργασία μαζί του. Του είχε ανατεθεί το έργο του πράκτορα, διότι λόγω του ότι ήταν ξενοδόχος είχε την δυνατότητα της συλλογής πληροφοριών αλλά και της φιλοξενίας πατριωτών που αγωνίζονταν για το έθνος.

Πράγματι είχε τη δυνατότητα να οργανώνει αποστολές και να φυγαδεύει οπλαρχηγούς και αντάρτες κάτω από το βλέμμα των Τούρκων. Συγκέντρωσε επίσης τρόφιμα και οπλισμό που προωθούσε σε ανταρτικές ομάδες.

Με το ίδιο πνεύμα γαλούχησε και τον γιο του Γεώργιο Δήμου, ο οποίος λόγω της σωματικής του διάπλασης και λεβεντιάς είχε γίνει ο φόβος των Τούρκων.

Στις 14 Δεκεμβρίου 1907 ένας τουρκαλβανός ονόματι Ρετζέπ, ο οποίος ήταν σωματοφύλακας του Τούρκου στρατιωτικού Διοικητή του Λαγκαδά πήρε ένα ηχηρό μάθημα. Ο Ρετζέπ χρωστούσε χρήματα στο πανδοχείο ο Δήμος Δήμου τα ζήτησε, αλλά ο Ρετζέπ λόγω της θέσης του ήταν ο πλέον προκλητικός Τούρκος του Λαγκαδά και σχεδόν φέρονταν σαν τυραννίσκος, όχι μόνο αρνήθηκε αλλά άρχισε και τις απειλές. Τότε ο γιος του Δήμου Γιώργος, τον ξυλοφόρτωσε άγρια και όταν μάλιστα ο Τούρκος τράβηξε πιστόλι, ο Γεώργιος Δήμου τον αφόπλισε και τον εξουδετέρωσε. Σε λίγες μέρες ο Τουρκαλβανός αναγκάστηκε να φύγει από τον Λαγκαδά γιατί δεν μπορούσε να σηκώσει την προσβολή που υπέστη από έναν άοπλο νέο.

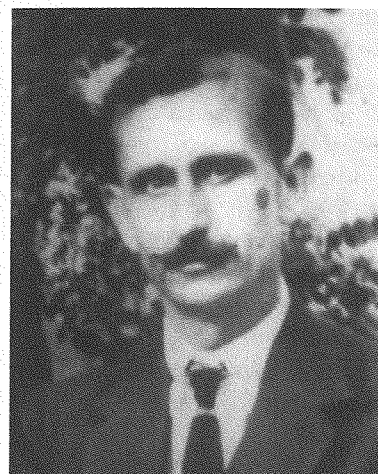
Έτσι ο Λαγκαδάς γλίτωσε από τον μικρό τυραννίσκο. Η δραστηριότητα του Γεωργίου Δήμου συνεχίστηκε μέχρι να δει τη Μακεδονία ελεύθερη.

Μιχαήλ Βοσνακίδης

Γεννήθηκε στο Λαγκαδά το 1878 και μυήθηκε στο Μακεδονικό αγώνα από το Στρατηγό Κάκκαβο, είχε δε στενή σχέση με τα μέλη της Εθνικής άμυνας του Λαγκαδά. Φανατικός Έλληνας πατριώτης γεμάτος ορμή και όνειρα για τη Μακεδονία, υπηρέτησε ως σύνδεσμος, ως μεταφορέας εμπιστευτικών εγγράφων, ως εμψυχωτής, γύριζε από σπίτι σε σπίτι και ενεθάρρυνε και στήριζε τους υπόδουλους πατριώτες του προσπαθώντας να τους ξεσηκώσει στον Αγώνα. Στο σπίτι του συχνά συνεδρίαζε η Επιτροπή Άμυνας του Λαγκαδά και οι πρόκριτοι της πόλης αποφάσιζαν για τα ζητήματα του αγώνα.

Εξ' αιτίας της υπερδραστηριότητός του και της επιρροής που ασκούσε στον κόσμο το νεαρό αυτό παλικάρι του Λαγκαδά, οι Τούρκοι τον προέγραψαν και έστησαν ενέδρα έξω από το σπίτι του όπου και τον σκότωσαν στα 1905. Έτσι ο Λαγκαδάς απέκτησε έναν ακόμη ήρωα και εθνομάρτυρα του Μακεδονικού αγώνα.

Αστέριος Οικονόμου (του Γρηγορίου)

Γεννήθηκε το 1885 στο Λαγκαδά και πέθανε στην γενέθλια πόλη του το 1945. Στον Μακεδονικό αγώνα μυήθηκε από τον πρόξενο Λάμπρο Κορομηλά.

Από μικρός ακόμα οραματιζόταν μια πατρίδα ελεύθερη από τον Τουρκικό ζυγό και έφτασε η ευλογημένη ώρα ώστε να μπορεί να προσφέρει τις υπηρεσίες του στην πατρίδα. Του ανατέθηκε η υπηρεσία του Γενικού πράκτορος

Λαγκαδά με τη συνεργασία του Γ. Σαραντόπουλου και ανέπτυξε πλούσια δράση. Είχε την ευθύνη της επαφής και της συνεργασίας με άλλους πράκτορες και συντόνιζε τον αγώνα. Επίσης του είχε ανατεθεί ο τρόπος της δωροδοκίας των Τούρκων αξιωματικών ώστε να μπορούν ακίνδυνα να διακινούνται όπλα και τρόφιμα προς τις ανταρτικές ομάδες των γύρω περιοχών.

Οι Τούρκοι αντελήφθησαν την δράση του αλλά ήταν δύσκολο να ανακαλύψουν τον ρόλο του Α. Οικονόμου, ώσπου μια μέρα του Οκτωβρίου του 1910, έκαναν αιφνιδιαστική έρευνα στο σπίτι του, χωρίς όμως να βρουν τη μυστική κρύπτη που είχε κρυμμένα τα έγγραφα του αγώνα.

Το μόνο που βρήκαν ήταν μια Ελληνική Ανθολογία με ελληνικά τραγούδια και ποιήματα, τα οποία είχε δανειστεί ο Αστέριος Οικονόμου από έναν άλλο φλογερό πατριώτη του Δημήτριο Γκέλιο. Το βιβλίο αυτό ήταν αρκετό για τους Τούρκους να ενοχοποιήσουν τον Α. Οικονόμου και να τον παραπέμψουν σε δίκη όπου τον καταδίκασαν σε φυλάκιση δύο ετών και αποφυλακίστηκε το 1911.

Αθανάσιος Χατζηγεωργίου

Πολλές πληροφορίες δεν διαθέτουμε για τον Χατζηγεωργίου, αλλά στις ιστορικές πηγές αναφέρεται ότι υπήρξε μέλος ανταρτικών ομάδων κυρίως εκτελεστών και ανέπτυξε αξιόλογη δράση, κατά την ένοπλη περίοδο του αγώνα.

Σωτήριος Μπαϊρακτάρης

Ο Σωτήριος Μπαϊρακτάρης γεννήθηκε στο Αραπλί του Λαγκαδά περί το 1880. Στον μακεδονικό αγώνα μυήθηκε από τον καπετάν Ράμναλη και πρόσφερε σημαντικές υπηρεσίες στον αγώνα, διότι ως γνώστης της περιοχής πολλές φορές χρησιμοποιούνταν ως οδηγός των ανταρτικών ομάδων.

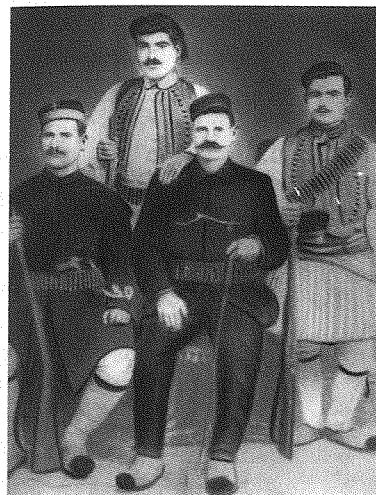
Στο σπίτι του πολλές φορές διανυκτέρευαν αντάρτες ή νοσηλεύονταν τραυματίες και κατόπιν φυγαδεύονταν στις ομάδες τους.

Στις 25 Φεβρουαρίου του 1906 μεταφέρθηκαν μυστικά στο σπίτι του όπλα και φυγαδεύτηκαν στην περιοχή του Σοχού προς τα ένοπλα σώματα των μακεδονομάχων.

Την ίδια εποχή ο μικρός γιος του Φώτιος υπό την

καθοδήγηση του πατέρα του εργαζόταν στον αγώνα ως αγγελιαφόρος και μεταφορέας εντολών προς τους ανθρώπους του αγώνα.

Φώτιος Γερεμπακάνης

Μαζί με όλα τα παλικάρια του Λαγκαδά έλαβε ενεργό μέρος στον μακεδονικό αγώνα και ο Φώτιος Γερεμπακάνης. Υπηρέτησε ως οπλίτης πιθανότατα υπό τον καπετάν Ράμναλη και έδρασαν στον Λαγκαδά και στην γύρω περιοχή. Η προσφορά του στον αγώνα αναγνωρίστηκε από το Γενικό Επιτελείο στρατού με το νομοθετικό διάταγμα 4185/61 και έλαβε τιμητικό δίπλωμα για τις υπηρεσίες του στον αγώνα του έθνους.

Αντιστράτηγος Δημήτριος Κάκκαβος

Γεννήθηκε στα Φιλιατρά Μεσσηνίας το 1870.

Αποφοίτησε από τη σχολή Ευελπίδων ως ανθυπολοχαγός του Μηχανικού το 1890.

Στον πόλεμο 1897 έλαβε μέρος στις επιχειρήσεις στο Επιτελείο Σμολεδυκή. Μέχρι το 1900 υπηρέτησε στην χαρτογραφική υπηρεσία μαζί με το συμφοιτητή του και στενό του φίλο Παύλο Μελά.

Το 1904 επιλέγεται με τρεις άλλους αξιωματικούς, από το Λάμπρο Κορομηλά,

στην διοργάνωση του Μακεδονικού αγώνος. Φαινομενικά τοποθετείται ως αρχαιοφύλακας του προξενείου με το ψευδώνυμο Δημήτριος Ζώης, στην πράξη όμως αναλαμβάνει την οργάνωση των ανταρτικών ομάδων στην περιοχή Στρωμνίτσας, Γευγελής, Γιαννιτσών και των περιοχών γύρω από τη Θεσσαλονίκη. Το 1908 ανεκλήθη στο στράτευμα με το βαθμό του υπολοχαγού μηχανικού.

Κατά τους πολέμους 1912-1913 έλαβε μέρος ως διοικητής λόχου μηχανικού σε όλες τις μάχες κατά των Τούρκων και των Βουλγάρων.

Το 1920 προήχθη σε Στρατηγό και ανέλαβε τη διοίκηση του φρουρίου της Θεσσαλονίκης μέχρι την κατάρρευση του Μικρασιατικού μετώπου.

Το 1926 πολιτεύθηκε και εκλέχθηκε βουλευτής Θεσσαλονίκης και το 1928 εξελέγη γεροϋσιαστής. Μετά το 1939 υπηρέτησε από διάφορες θέσεις το Ελληνικό κράτος.

Η πατρίδα τον τίμησε με το αριστείο ανδρείας, με τον Ταξίαρχη του Τάγματος Γεωργίου Α' καθώς και μετάλλια των Βαλκανικών πολέμων 1912-1913.

Η σχέση του με τον Λαγκαδά ήταν στενότερη διότι ο Λάμπρος Κορομηλάς του εμπιστεύθηκε την οργάνωση και την γενική εποπτεία των ανταρτικών ομάδων. Συχνά είχε επαφές με τον Γ. Σαραντόπουλο, τον Δήμου, τον Χρ. Δρεμλή, τον Α. Οικονόμου προς τους οποίους έδινε οδηγίες για τη δράση των ομάδων τους. Ήταν για την περιοχή μας ο γνωστός καπετάν-Ζώης και έχαιρε τιμής και αγάπης απ' όλους τους αγωνιστές.

Κωνσταντίνος Μάνος και Εμμανουήλ Αργυρόπουλος

Ο Κωνσταντίνος Μάνος ήταν οπλαρχηγός του μακεδονικού αγώνα και αργότερα στα Κρητικά απελευθερωτικά κινήματα. Προσωπικότητα πολυτάλαντη και φύση ανήσυχη, διακρίθηκε για το θάρρος και την αυτοθυσία του. Ασχολήθηκε με την ποίηση και την πολιτική,

εξελέγη βουλευτής, αλλά ο αγώνας για την απελευθέρωση της Μακεδονίας ήταν το κύριο μέλημά του, για τον λόγο αυτό η μοίρα του επεφύλαξε να ταφεί στα ιερά χώματα της Μακεδονίας την οποία τόσο πολύ αγάπησε.

Το 1913 με τον έφεδρο Ανθυπολοχαγό Εμμανουήλ Αργυρόπουλο, σε μια αποστολή ανίχνευσης των περιοχών που κατείχε ο βουλγαρικός στρατός σκοτώθηκαν μετά από πτώση του αεροπλάνου που πιλοτάρizε ο Αργυρόπουλος, έξω από το Λαγκαδά στις 4 Απριλίου.

Ο χειριστής Εμμανουήλ Αργυρόπουλος γεννήθηκε το 1889 και ήταν υιός του Έλληνα Πρεσβευτή στην Πετρούπολη Γεωργίου Αργυροπούλου. Σπούδασε Μηχανική και Ηλεκτρολογία στην Γερμανία και απέκτησε δίπλωμα αεροπόρου στην σχολή Μπλεριώ της Γαλλίας.

Τέλη Ιανουαρίου του 1912, κατέφτασε στην Αθήνα έχοντας μαζί του ένα ιδιόκτητο μονοπλάνο, τύπου Νιούπορτ με κινητήρα των 50 Ίππων.

Το αεροπλάνο του μεταφέρθηκε στους στρατώνες του Μηχανικού στο Ρούφ, όπου και συναρμολογήθηκε με την βοήθεια των στρατιωτών της μονάδος.

Όταν ήταν όλα έτοιμα ο Αργυρόπουλος ανήγγειλε στον Τύπο της εποχής την πρόθεση του να πετάξει στον Ελληνικό ουρανό, και ως ημέρα του εγχειρήματος ορίστηκε η 8η Φεβρουαρίου 1912.

Στις 8 Φεβρουαρίου πλήθος κόσμου συγκεντρώθηκε στο Ρούφ, για να απολαύσει το μοναδικό για την εποχή θέαμα. Στην εξέδρα μεταξύ των επισήμων ευρίσκονταν ο Βασιλεύς Γεώργιος και ο Πρωθυπουργός Βενιζέλος.

Το αεροπλάνο σύρθηκε στον τόπο απογειώσεως βοηθώντας του αδελφού του αεροπόρου Αλέξανδρου Αργυρόπουλου του Ανθυπολοχαγού Μηχανικού Λεώλη και πολλών στρατιωτών.

Στις 8.10 το αεροπλάνο απογειώθηκε και ο Αργυρόπουλος έγραψε με χρυσά γράμματα το όνομα του στην Ιστορία, ως ο πρώτος Έλληνας Αεροπόρος που με ελληνικό αεροπλάνο πέταξε στον ουρανό της Πατρίδος μας. Η πτήση του ήταν απόλυτα πετυχημένη, διήρκησε 16 λεπτά, διαγράφοντας κύκλους πάνω

από την περιοχή του Ρούφ και του Θησείου σε ύψος 300 μέτρων περίπου. Το πλήθος ήταν κατενθουσιασμένο και ξέσπασε σε ζητωκραυγές. Το αεροπλάνο προσγειώθηκε και επακολούθησε μία δεύτερη πτήση σε ύψος 60 έως 80 μέτρα πάνω από τον χώρο του πρόχειρου αεροδρομίου διάρκειας περίπου 4 ½ λεπτών με επιβάτη τον Ελευθέριο Βενιζέλο.

Επακολούθησε η βάπτιση του Αεροπλάνου όπου ανάδοχος ήταν ο ίδιος ο Πρωθυπουργός και το όνομα που του εδόθη ήταν το "Αλκυών".

Το γεγονός είχε μεγάλη απήχηση στην τότε κοινωνία και ενώ ακόμη δεν είχαν κοπάσει οι πανηγυρισμοί, ο Αργυρόπουλος προγραμματίισε την επόμενη επίδειξη του για τις 12 Φεβρουαρίου στην περιοχή του Ζωολογικού Κήπου στο Παλαιό Φάληρο.

Από την προηγούμενη ημέρα το γεγονός αναγγέλλονταν με την φράση "Σήμερα θα πετάξει" που είχε επικολληθεί στα πλευρά των τραμ της πρωτεύουσας. Ο κόσμος ως ένας ανθρώπινος χείμαρρος άρχισε να συρρέει στον τόπο της επίδειξως από παντού και κατέκλυσε αυτόν. Η επίδειξη ήταν απόλυτα επιτυχημένη και κατέληξε σε αεροπορική φιάστα, καθώς το πλήθος μέσα στον ενθουσιασμό του, σήκωσε στα χέρια τον αεροπόρο και τον οδήγησε στην βασιλική εξέδρα όπου ο βασιλεύς συνεχάρη τον ατρόμητο νέο.

Μόλις ξέσπασε ο Βαλκανικός Πόλεμος, ο Αργυρόπουλος κατετάγη εθελοντικά μαζί με το αεροπλάνο του με τον βαθμό του Ανθυπολοχαγού βάση του νόμου 4116/6-10-1912 και αποτέλεσε τον πέμπτο αεροπόρο της Στρατιωτικής Αεροπορίας μετά τον Δ. Καμπέρο, Μ. Μουτούση, Π. Νοταρά και Χ. Αδαμίδη. Προωθήθηκε στην Θεσσαλονίκη και άρχισε να εκτελεί αναγνωριστικές πτήσεις, τότε με το δικό αεροπλάνο και τότε με το κεραμιδί Μπλεριώ, που το αποκαλούσαν λόγω της προέλευσης του "Μενετή".

Στις 4 Απριλίου ο "Μενετής" αποδείχθηκε μοιραίος για τους δύο γενναίους άνδρες, και η Ελλάδα θρήνησε τα πρώτα θύματα της Στρατιωτικής Αεροπορίας.

Ο επιβαίνων Κωνσταντίνος Μάνος, ήταν γόνος ιστορικής οικογενείας, θείος της Ασπασίας Μάνου μετέπειτα συζύγου του Βασιλέα Αλεξάνδρου. Γεννήθηκε στην Αθήνα το 1869, ήταν

υιός του στρατηγού Θρασύβουλου Μάνου και της Ρωξάνης Μαυρομιχάλη. Σπούδασε πολιτικές επιστήμες στην Λειψία και Χαϊδελβέργη και αργότερα στην Οξφόρδη.

Αποτελέσε έναν από τους κυριότερους οργανωτές των Ολυμπιακών Αγώνων της Αθήνας του 1896 και συνέθεσε τον ύμνο του Πανελληνίου Γυμναστικού Συλλόγου που μελοποίησε ο Σαμαράς.

Κατά την Κρητική επανάσταση του 1896, συγκρότησε το εθελοντικό Σώμα του Ιερού Λόχου και επικεφαλής του κατήλθε και πολέμησε στην Κρήτη. Η επανάσταση δεν είχε το ποθητό αποτέλεσμα αλλά τα κατορθώματα του ενέπνευσαν την λαϊκή μούσα και μια κρητική μαντινάδα λέει, "Όσοι πιστεύετε Θεό και τότε προσκυνάτε - τον καπετάνο Κωσταντή το Μάνο ν' αγαπάτε"

Επέστρεψε στην Αθήνα αλλά με τον διορισμό του Πρίγκιπα Γεωργίου ως Υπατου Αρμοστή της Κρήτης, επανήλθε εκεί και διετέλεσε δήμαρχος Χανίων κατά τα έτη 1901 έως 1902. Πρωτεργάτης της επαναστατικής αντιπολιτεύσεως, αφού διαφώνησε με τον πρίγκιπα Γεώργιο, έφυγε από την Μεγαλόνησο.

Έλαβε μέρος στον Μακεδονικό Αγώνα με το ψευδώνυμο Μιχαηλίδης, όπου στην Καστοριά συνελήφθη από τους Τούρκους και φυλακίσθηκε.

Μετά την αποφυλάκιση του κατά το 1904 επανήλθε στην Κρήτη όπου έλαβε μέρος στο κίνημα των Λάκκων και αργότερα στην επανάσταση της Θερσίας. Μετά την αποχώρηση του Υπατου Αρμοστή της Κρήτης Πρίγκιπα Γεωργίου, εξελέγη βουλευτής Χανίων.

Το 1909 επανήλθε στη Αθήνα όπου εξελέγη δις βουλευτής Αττικοβοιωτίας στην Α' και Β' Αναθεωρητική Βουλή.

Κατά τον Βαλκανικό Πόλεμο επικεφαλής Κρητικού Σώματος 300 ανδρών έλαβε μέρος στις επιχειρήσεις της Ηπείρου, απελευθερώνοντας την Νικόπολη και την Μανωλιάσα. Διακρίθηκε για τον ηρωισμό του και τραυματίστηκε δύο φορές στην Πρέβεζα.

Το 1896 εξέδωσε την ποιητική συλλογή "Λόγια της καρδιάς" και δημοσίευσε μεταφράσεις και άλλα έργα του στην Φιλολογική "Εστία". Ήταν θερμός δημοτικιστής, μάλιστα σε μια

περίοδο φορτισμένη και έντονου φανατισμού λόγω του γλωσσικού ζητήματος, με εκδηλώσεις ακραίων φαινομένων μεταξύ των αντιμαχομένων παρατάξεων. Το 1905 εξέδωσε την Αντιγόνη του Σοφοκλέους στην δημοτική γλώσσα. Αργότερα ως βουλευτής της αναθεωρητικής βουλής υπεστήριξε την αναγκαιότητα όπως η δημοτική καθιερωθεί ως η επίσημη γλώσσα του Ελληνικού Κράτους.

Πολυδιάστατος άνθρωπος με σημαντική δράση στον πνευματικό, πολιτικό και αθλητικό τομέα. Ευπατριδής εθελοντής πολεμιστής συμμετείχε σε όλους σχεδόν τους απελευθερωτικούς αγώνες της Φυλής μας στις αρχές του 20ου αιώνα, ως επαναστάτης, αντάρτης, πολέμαρχος. Το νήμα της ζωής του κόπηκε πριν 90 χρόνια πάνω στο καθήκον λίγο έξω από την Θεσσαλονίκη, προκαλώντας συγκίνηση στο πανελλήνιο.

Ένα λιτό μνημείο έξω από τον Λαγκαδά, στο σημείο πτώσεως του αεροπλάνου θυμίζει την απώλεια του πρώτου πολεμιστού-αεροπόρου της Ελλάδος, ο οποίος έπεσε ευρισκόμενος σε διατεταγμένη υπηρεσία και άνοιξε τον θλιβερό χορό των Ελλήνων αεροπόρων που χάνουν την ζωή τους κατά την εκτέλεση του καθήκοντος.

Κων/νος Μάνος, Εμμ. Αργυρόπουλος

Ηλίας Γεωργιάδης (Διδάκτωρ Φιλολογίας)

Γεννήθηκε στο Λαγκαδά περί το 1870 όπου και έμαθε τα πρώτα γράμματα. Αργότερα σπουδάζει φιλολογία και γίνεται διδάκτορας του Πανεπιστημίου. Νέος, δραστήριος και ανήσυχο πνεύμα ενδιαφέρεται κυρίως για την απελευθέρωση της Μακεδονικής γης μέσω της παιδείας και του πολιτισμού της γνώσης. Παίρνει την πρωτοβουλία ίδρυσης της "Φιλοπροόδου Αδελφότητας" το 1892 με σκοπούς μορφωτικούς και εθνικούς. Πρωτοστατεί στην ανέγερση του πρώτου διδακτηρίου του Λαγκαδά. Τρέχει, οργανώνει διδάσκει, πρωτοστατεί σε όλα. Οι Τούρκοι δε βλέπουν με καλό μάτι αυτή την δραστηριότητα και διαλύουν την αδελφότητα φυλακίζοντας τους πρωτοστάτες και μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου της "Φιλοπροόδου":

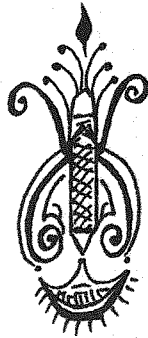
- Δημήτριο Κωνσταντήλα
- Νικόλαο Βενιώτη
- Δημήτριο Γεωργίου
- Αθανάσιο Ηλιάδη
- Νικόλαο Δεμερτζή
- Θεόδωρο Καραγιάννη
- Γεώργιο Δήμου

Ο Ηλίας Γεωργιάδης με τους πρώτους μαθητές του Γυμνασίου Λαγκαδά

Ο Μακεδονικός Αγώνας έχει ήδη αρχίσει. Μόλις αποφυλακίζονται αναλαμβάνουν την ίδρυση άλλου συλλόγου με την επωνυμία "Αναγέννηση". Σκοπός της "Αναγέννησης" ήταν φαινομενικά η προστασία των φτωχών Χριστιανών και Μωαμεθανών, στην ουσία όμως ήταν η οργάνωση και ενίσχυση του Μακεδονικού Αγώνα. Ο Ηλίας Γεωργιάδης υπήρξε μία όντως δυναμική, πληθωρική και φωτεινή προσωπικότητα που σημάδεψε την ιστορία του Λαγκαδά και με την διδασχά του, ως καθηγητής, με την αρθρογραφία του αλλά και την εθνική του δράση. Πέθανε σε ηλικία περίπου 80 ετών το 1956.

Ας δούμε όμως πώς βιογραφεί τον πατέρα του, Ηλία Γεωργιάδη, ο γιος του, καθηγητής φιλολογίας και αυτός, Φώτης Γεωργιάδης:

Βιογραφικά σημειώματα για τον Ηλία Γεωργιάδη, του Φώτη Γεωργιάδη

Το πιο ενδιαφέρον κομμάτι της υδρογείου θεωρείται η Μεσόγειος. Από όποια πλευρά κι αν εξετασθεί, κυριαρχεί. Από όλα τα παραλιακά κράτη, που πλαισιώνουν τη Μεσόγειο, η Ελλάδα κατέχει τα πρωτεία. Απόδειξη πως όλοι οι βόρειοι γείτονές μας εποφθαλιμούσαν ανέκαθεν, ακόμα και σήμερα ονειρεύονται και ορέγονται να ανοίξουν παράθυρο προς τα γαλάζια νερά του Αιγαίου.

Και ένα από τα πιο ωραία κομμάτια της Ελληνικής γης είναι η Μακεδονία. Γι' αυτό το τμήμα έγιναν τεράστιες προσπάθειες και αγώνες αφ' ενός να κρατηθεί στον Ελληνικό κορμό, αφ' ετέρου να αναπτυχθεί ταχύτατα προς όφελος της Ελλάδας.

Αλλά και μέσα σ' αυτήν τη θαυμάσια περιοχή της Μακεδονίας διακρίνεται η επαρχία Λαγκαδά, η αρχαία Μυγδονία, που δεν γνωρίζω, αν συνειδητοποιούν οι κάτοικοί της τα κάλλη της και τα πλούτη της.

Και εξηγούμαι: Ανάμεσα σε δύο οροσειρές του Βερτίσκου και του Χορτιάτη σχηματίζεται μια στενόμακρη πεδιάδα όπου φιλοξενεί στην αγκαλιά της δύο λίμνες συνεχόμενες, του Λαγκαδά και της Βόλβης. Μεταξύ τους συνδέονται με κανάλι για την εξισορρόπηση της στάθμης των δύο λιμνών. Όταν όμως κατά τη διάρκεια βροχοπτώσεων οι χείμαρροι εισβάλλουν στις λίμνες, τότε ο ποταμός Ρίχιος διοχετεύει το πλεόνασμα, διαμέσου των Μακεδονικών Τεμπών, στο Στρυμονικό κόλπο.

Μικροί οικισμοί και χωριουδάκια αγκαλιάζουν όλες τις παρόχθιες περιοχές σχηματίζοντας ένα πολύχρωμο ονειρικό περιδέραιο. Από τις όχθες και πέρα ως τις πλαγιές των δύο οροσειρών καταπράσινα δάση και καρποφόροι αγροί καλύπτουν τα πάντα. Ευλογημένη γη και γόνιμη. Και τι δεν παράγει! Γεωργικά και κτηνοτροφικά προϊόντα, φρούτα και λαχανικά, ψάρια νοστιμότατα και περιζήτητα.

Έτσι έβλεπε το μάτι μου την περιοχή της επαρχίας Λαγκαδά και αναρωτιόμουν γιατί σ' αυτόν τον πλούσιο από αγαθά τόπο να υπάρχει τόση μιζέρια, τόση φτώχεια. Με την πάροδο του χρόνου και τη βοήθεια του φωτισμένου πατέρα μου

δημιουργήθηκε το ενδιαφέρον μου να αποκαλύψω μερικά σημαντικά θέματα που αφορούν τον Λαγκαδά.

Τι τραγική αντινομία αυτός ο παραδεισένιος τόπος να διαφεντεύεται από αγροίκους μογγόλους όπου μοναδικό σκοπό έχουν να ζουν από λεηλασίες και τη βάνανυση φορολογία των βασανισμένων ραγιάδων!

Για αρκετούς αιώνες οι αξιοθρήνητοι χριστιανοί ζούσαν στο σκοτάδι, στον εξευτελισμό και στις ορέξεις του βαρβάρου κατακτητή. Μέσα σ' αυτόν τον ζόφο και τρόπο καμιά φορά ξετιναζόταν αναπάντεχα μια σπίθα που φεγγοβολούσε κραυγάζοντας: Αδέρφια, μη σκιάζεστε στα σκότη, της λευτεριάς το φεγγοβόλο αστέρι της νύχτας το ξημέρωμα θα φέρει. Μια σπίθα, μια σπινθηροβόλα ψυχή γεννήθηκε το 1865 από τον Δημήτρη Γιώργιτζικ (τον μετέπειτα Δημ. Γεωργίου) Τούρκο υπήκοο με καρδιά Ελληνική.

Αυτή η σπίθα μετονομάστηκε Ηλίας Γεωργίου και στη συνέχεια Ηλίας Γεωργιάδης "επί το ελληνοπρεπέστερον". Ακολούθησαν και τα υπόλοιπα αδέρφια του Ηλία: Αθανάσιος, Φώτιος, Θεόδωρος και Χρήστος. Γόνιμος ο παππούς μου, αλλά και πολύ εργατικός και φιλόθρησκος. Το σπίτι του βολικό για την τότε εποχή. Βρισκόταν στην πλατεία της Αγίας Παρασκευής, όπου και το σχολείο της Ελληνικής Κοινότητας. Ένα δώροφο μισοκατεστραμμένο όπου το 1932 ισοπεδώθηκε μαζί με τα μνήματα, που περιέβαλαν την εκκλησία, για να δημιουργηθεί χώρος κατάλληλος για το χτίσιμο της νέας εκκλησίας, της Ιερής Μητρόπολης και του πάρκου της περιοχής που τότε ονόμαζαν Μικρά Ελβετία. Ήταν η καρδιά της Ελληνικής μειονότητας με μερικά μικρομάγαζα και αρκετούς καφενέδες όπου οι κάτοικοι του μόχθου με τη βοήθεια της λατέρνας και του ούζου ξεχνούσαν τα ντέρτια τους. Τα πέντε βλαστάρια με την άγρυπνη φροντίδα των γονιών τους μεγάλωναν ανάμεσα στο σχολείο και την εκκλησία και τελικά φώλιασε στην ψυχή τους η σημαία και ο σταυρός.

Ο Ηλίας, ο πρωτότοκος από νωρίς διακρινόταν για την ενάρετη ζωή, τη ζωντάνια και την εργατικότητα. Δε γνώριζε τη νωθρότητα. Βοηθούσε πρόθυμα τον πατέρα του στις γεωργικές απασχολήσεις χωρίς να αμελεί τις σχολικές υποχρεώσεις του. Ταυτόχρονα οικειοθελώς βοηθούσε στις ανάγκες της εκκλησίας.

Τελειώνοντας το σχολείο της κοινότητας επιτυχώς παρακάλεσε τον πατέρα του να τον στείλει στο μοναδικό ελληνικό γυμνάσιο της Θεσσαλονίκης (υφίσταται και σήμερα αναπαλαιωμένο επί της Εγνατίας Οδού). Ο πατέρας βλέποντας τη λαχτάρα του παιδιού του και πιστεύοντας στις ικανότητές του αποφάσισε να τον στείλει.

Έξι χρόνια άντεξε καρτερικά ώσπου να πάρει το απολυτήριο του Γυμνασίου και σ' αυτό βοήθησαν δύο γεγονότα: Πρώτον ο πατέρας του, εκτός από γεωργός είχε και μερικά ζώα όπου διακινούσε προϊόντα ανάμεσα στο Λαγκαδά και Θεσσαλονίκη. Έτσι με το καλάθι με τα τρόφιμα μεταφερόταν συχνά για συντήρηση του γιου του (παρενθετικά αναφέρω ότι μερικές φορές είχε την ατυχία τα αγαθά που έφερνε από την Πόλη του Λαγκαδά να ληστευθούν από τούρκικες συμμορίες που παραφύλαγαν στο Δερβένι. Μια φορά δε του πήραν και τα ζώα). Και δεύτερον: στον ιερό ναό του Αγίου Κωνσταντίνου στο Ιπποδρόμιο, δεξιός ψάλτης διορίστηκε ο Γεώργιος Ηλιάδης, συγχωριανός μας, όπου προσέλαβε τον Ηλία βοηθό του με ένα χαρτζιλίκι και μερικούς άρτους από τους ιερείς.

Έξι χρόνια μεστά όπου με τη βοήθεια των καθηγητών του αναπτύχθηκε το εθνικό φρόνημα και η κοινωνικότητά του, γνώρισε εκλεκτούς συμμαθητές, ντόπιους και από την επαρχία που αργότερα διακρίθηκαν σε καίριες θέσεις. Τότε συνειδητοποίησε πως η παιδεία είναι το πολυτιμότερο αγαθό και πως μόνο μ' αυτό μπορούμε να ελευθερωθούμε. Η λαχτάρα για άνοδο έγινε στόχος δύσκολος αλλά εφικτός. Πώς να δραπετεύσει από τουρκοκρατούμενο τόπο στην ελεύθερη Ελλάδα;

Ο πατέρας του με σφικτή καρδιά, με τις ευχές του και με λίγα χρήματα τον ξεπροβόδισε για την πραγμάτωση του Ονείρου του. Το πώς το έσκασε από τα τουρκικά εδάφη, πώς έφτασε στην Αθήνα και πώς έζησε τα τέσσερα χρόνια σπουδάζοντας στο πανεπιστήμιο είναι άγνωστο. Πολύ αργότερα θα μας διηγηθεί άκρες μέσες ενδιαφέροντα στιγμιότυπα.

Το Κλεινόν Άστν τον μάγεψε. Έβαλε σκοπό να βιώσει και εμπεδώσει τους μύθους, την ιστορία και τον πολιτισμό της Ελληνικής Αρχαιότητας με το να επισκέπτεται συχνά και να μελετά τα αθάνατα μνημεία του Ελληνικού πολιτισμού.

Ανελλιπώς παρακολουθούσε τις παραδόσεις των διακεκριμένων καθηγητών του. Ανάμεσα σ' αυτούς τον Θεμιστοκλή Σοφούλη, τον Σπυρίδωνα Λάμπρου, τον Γεώργιο Χατζηδάκη. Είχε μάλιστα την τύχη να παρακολουθήσει τα τελευταία μαθήματα της εκπαιδευτικής σταδιοδρομίας του μεγάλου ιστορικού Κ. Παπαρρηγόπουλου. Ήταν τακτικός επισκέπτης των σπουδαστηρίων του Πανεπιστημίου και της Εθνικής Βιβλιοθήκης.

Ιδιαίτερη αδυναμία είχε να παρακολουθεί τακτικά τις Κυριακές τη θεία λειτουργία σε βυζαντινούς ιερούς ναούς των οδών Αιόλου, Ερμού και Πειραιώς. Αξίζει να σημειώσω πως στον Άγιο Ελισαίο, στο Μοναστηράκι ήταν ψάλτης ο συμφοιτητής του Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης του οποίου η φτώχεια αποκαλυπτόταν από το σχοινάκι που κρατούσε το παντελόνι του. Αυτή η φτώχεια τον ανάγκασε να εγκαταλείψει τις σπουδές του και να αφοσιωθεί στη λογοτεχνία όπου και διέπρεψε.

Για την ξεκούραση από την εβδομαδιαία πνευματική εργασία επέλεγε το άλσος που περιβάλλει την Ακρόπολη. Η ζωογόνος αύρα τον ανακούφιζε, η δε όρασή του αποτύπωνε μαγευτικά τοπία του λεκανοπεδίου. Έτσι αναπτύχθηκε και ο ρομαντισμός του, ιδιαίτερο στοιχείο της ζωής του, που θα φτάσει στο αποκορύφωμα πολύ αργότερα.

Εξχωριστή ευαισθησία έδειχνε για την απόκτηση φίλων. Πάντοτε ήθελε να συναναστρέφεται με καλύτερους στη γνώση και στο ήθος. Αναφέρω παρεμπιπτόντως τους φοιτητές ιατρικής Μαργαρόπουλο και Νεδέλκο από Θεσσαλονίκη και Παύλο Νιρβάνα από τη Μαριανούπολη της Ρωσίας. Από τη Φιλοσοφική Σχολή τον Κεραμόπουλο Αντώνη, τον Βολονάκη Μιχαήλ, τον Κακουλέ Φαίδωνα, τον Οικονόμου Γεώργιο. Αυτοί οι φίλοι και συμφοιτητές ήταν η μόνιμη παρέα. Ο πατέρας μου τους μακάριζε, γιατί ήταν εκλεκτοί και γλωσσομαθείς ενώ αυτός ήταν υποβαθμισμένος με τη γνώση της Τουρκικής και Βουλγαρικής. Σημειώνω δε ενδεικτικώς ότι αν και γνώριζε καλά αυτές τις γλώσσες, δεν άκουσα ποτέ να τις χρησιμοποιεί.

Πότε πότε η παρέα αυτή διέσχιζε πεζή τη λεωφόρο Συγγρού, την κατάσπαρτη εκατέρωθεν από ελαιώνες και λαχανόκηπους και κατέληγε στο δέλτα του Φαλήρου για να

λουστεί. Πρώτος και καλύτερος ο Ηλίας ορμούσε στη θάλασσα δίνοντας το σύνθημα. Ήταν ζωντανός και ευχάριστος της παρέας. Την πρώτη φορά μάλιστα ο Παύλος Νιρβάνας τον αποκάλεσε λέοντα του Φαλήρου και έκτοτε του έμεινε το παρατσούκλι. Πράγματι ήταν εξαιρετικός κολυμβητής αφού μαθήτευσε στα παιδικά του χρόνια στις λακούβες του χειμάρρου Μπουγδάνα και στη λίμνη του Λαγκαδά.

Και με το κύλισμα του χρόνου αναπτερώνοντας το ηθικό του, παρ' όλη τη φτώχεια του ονειροπολούσε να καταρδεύσει με της παιδείας τα Νάματα την υπόδουλη πατρίδα του. Στις πτυχιακές εξετάσεις όμως τα ψιλοκατάφερε. Αντιλαμβανόταν πως από την ιδιαίτερη πατρίδα του δεν είχε αποκτήσει ικανή υποδομή. Έλαβε το πτυχίο του προλύτη (bachelor) με το οποίο μπορούσε να διδάξει μόνο σε ημιγυμνάσια. Δεν άντεχε οικονομικά να παρατείνει την παραμονή του στο πανεπιστήμιο. Τόλμησε και έλαβε τη μεγάλη απόφαση να εργαστεί.

Η άφιξή του στην Κωνσταντινούπολη μεγάλο ερωτηματικό. Επειδή το Πατριαρχείο ενδιαφερόταν για την επάνδρωση των σχολείων των ελληνικών κοινοτήτων της Τουρκίας, τον διόρισε Σχολάρχη στη Θεοδοσιούπολη του Ερζερούμ, που βρισκόταν στους πρόποδες του όρους Αραράτ, κοντά στις πηγές του Ευφράτη ποταμού.

Τέσσερα χρόνια μαρτυρικά με ένα σωρό αντιξοότητες: ψύχος, ταραχές, συγκρούσεις μεταξύ ετερόδοξων. Μη αντέχοντας άλλο ζήτησε βελτίωση της θέσης και πέτυχε διορισμό στο Αϊδίνιο, ανατολικά της Εφέσου. Δυο χρόνια κερδοφόρα. Πρόσφερε πολύτιμες υπηρεσίες στον ελληνισμό, αλλά και δέχτηκε άφθονη τροφή πνευματική από τις επισκέψεις στο λόφο Ισαρλίκ, που ταυτίστηκε με την αρχαία Τροία. Από το Αϊδίνιο έφυγε ικανοποιημένος οικονομικά για τη βελτίωση των σπουδών του και πικραμένος πολύ, γιατί ο συγγραφέας των δύο μεγάλων αριστουργημάτων της Ιλιάδας και της Οδύσσειας έγινε Omer. Τώρα πώς να πιστέψουν οι Ευρωπαίοι ότι ο Τούρκος Omer έγραψε στην Ελληνική γλώσσα αυτά τα έργα; Ένας Αλλάχ ξέρει...

Με την επιστροφή στην Αθήνα δυναμωμένος υλικά και πνευματικά επαναλαμβάνει τις πτυχιακές εξετάσεις επιτυχώς και ανακηρύσσεται Διδάκτορας Φιλολογίας σύμφωνα με τους τότε

κανονισμούς της Σχολής. Η φιλία με τους συμφοιτητές του δεν ατόνησε. Αντιθέτως ενδυναμώθηκε και διατηρήθηκε για πολλά χρόνια.

Από εδώ και πέρα, ως ολοκληρωμένος επιστήμων, δέχθηκε θέση στο Δομοκό Καρδίτσας και στη Μακρινίτσα του Βόλου, η τότε βόρεια οριοθετική γραμμή των Ελληνικών συνόρων. Ζούσε με το Όνειρο της επιστροφής στη γη των πατέρων του. Το άλμα έγινε με την απελευθέρωση της Θεσσαλονίκης (26/10/1912) και το θαύμα πραγματοποιήθηκε. Το 1913 πάτησε ο Ηλίας Γεωργιάδης το πόδι του στο πατριον έδαφος βαθύτατα συγκινημένος και αμέσως άρχισε τις ενέργειες για την ίδρυση του ημιγυμνασίου.

Από εδώ και πέρα αρχίζει ο δεύτερος αγώνας του, να φανεί χρήσιμος, με τις γνώσεις που απέκτησε στον τόπο του και να συντελέσει κάπως στην απελευθέρωση των υπόλοιπων εδαφών της Ελληνικής γης.

Το πώς απέκτησε διασυνδέσεις με τον Ελευθέριο Βενιζέλο δεν γνωρίζω. Ένα είναι βέβαιο ότι διατηρούσε αλληλογραφία μαζί του και ήταν υποστηρικτής ανιδιοτελώς. Ζήτησε μόνο ένα ρουσφέτι, να εγκρίνει την ίδρυση ημιγυμνασίου στο Λαγκαδά, πράγμα που έγινε αμέσως. Το 1914 υπογράφηκε το διάταγμα της ίδρυσης, γιορτάστηκε αλλά μαθητές δεν υπήρχαν. Έτσι άρχισε το προσωπικό δράμα του Ηλία Γεωργιάδη. Μουδιασμένοι οι συμπατριώτες του από τη μακροχρόνια σκλαβιά και την κακομοιριά δεν μπορούσαν να καταλάβουν την αναγκαιότητα της μόρφωσης. Από πόρτα σε πόρτα πλησίαζε τους γονείς που είχαν αγόρια και συμβούλευε, προέτρεπε, παρακαλούσε να εγγραφούν στο ημιγυμνάσιο για να γευθούν τα αγαθά της παιδείας.

Παράλληλα με το πιο πάνω θέμα έπρεπε να αντιμετωπίσει το μεγάλο πρόβλημα της Βουλγαρικής προπαγάνδας. Με την ανοχή των τουρκικών αρχών, σλαβικές συμμορίες εργάζονταν ακατάπαυστα και διαφορετρόπως να αλλοιώσουν το φρόνημα των Ελληνικών χωριών. Με πρωτοβουλία του Ηλία Γεωργιάδη ιδρύθηκε από κατοίκους του Λαγκαδά και των περιχώρων το 1890 ο σύλλογος "Αδελφότης" με σκοπό εμφανή τη διάδοση και ενίσχυση των Ελληνικών παραδόσεων και εθίμων, στην ουσία όμως την ενίσχυση του εθνικού φρονήματος και την ενεργό

δράση εναντίον του Βουλγαρικού επεκτατισμού.

Το ημιγυμνάσιο λειτούργησε στην αρχή με ευάριθμους μαθητές στο παλιό νηπιαγωγείο, που βρισκόταν απέναντι από το πρώτο δημοτικό σχολείο. Ο αγώνας συνεχίζεται προς πολλές κατευθύνσεις και κυρίως προς τη συλλογή χρημάτων έως ότου ολοκληρώνεται το 1925 το νέο διάροφο γυμνάσιο, χτισμένο στην αρχή της οδού προς τα Λουτρά. Το 1926, με τη βοήθεια πάλι των ίδιων πολιτικών φίλων, το ημιγυμνάσιο αναβαθμίζεται σε εξατάξιο με πάνω από εκατό μαθητές και έτσι εγκαινιάζεται πανηγυρικά η ολοκληρωμένη λειτουργία του.

Μετά τη Μικρασιατική καταστροφή και το Σύμφωνο Βενιζέλου-Ατατούρκ, πολλοί πρόσφυγες Μικρασιάτες, με τη βοήθεια του Ελληνικού κράτους, εγκαταστάθηκαν στο Λαγκαδά. Ήταν φυσικό να δυσανασχετήσουν οι ντόπιοι και να δημιουργηθούν δύο πολιτικές παρατάξεις. Οι πρόσφυγες λάτρεψαν το Βενιζέλο, οι ντόπιοι την "Ελιά και Βασιλιά". Έτσι άρχισαν ταχτικά τα πολιτικά ταμπούρλα να ηχούν και οι ζουρνάδες και τα νταούλια να ταράζουν τη γαλήνη του τόπου. Ο Ηλίας Γεωργιάδης επηρεασμένος από την Ελληνική παιδεία και σχετιζόμενος με ανθρώπους του πνεύματος ήταν απλώς λάτρης των πολιτικών αρχών του Βενιζέλου. Τελικά η ειρωνεία της τύχης δημιούργησε το παράδοξο αμάρτημα. Η τοπική Βενιζελική παράταξη για να εκδικηθεί τα βασιλόφρονα αδέλφια του Ηλία Γεωργιάδη επιδίωξε και πέτυχε την απομάκρυνσή του από τη γενέτειρά του.

Για την περίπτωση αυτή αναφέρω το κάπως αφελές ερώτημα προς τον πατέρα μου, όταν στο παρελθόν είχαμε σχετική συζήτηση. "Γιατί πατέρα, δεν κατάφερες να συμβιβαστείς πολιτικά με τα αδέλφια σου, ώστε να συμβιώνετε αγαπημένα προς όφελος όλων"; Η απάντηση δόθηκε ήρεμα (παραδόξως) και σε άπταιστη καθαρεύουσα. "Παιδί μου, πώς ήτο δυνατόν εγώ ο γαλουχηθείς επί σειρά ετών με την κλασικήν παιδείαν και διδάξας τον Επιτάφιον του Περικλέους εις χιλιάδας Ελληνοπαιδών πώς είναι επιτρεπτόν να μεταβάλλω τας πολιτικάς μου πεποιθήσεις συμβιβαζόμενος με την αμάθειαν και τον φανατισμόν; Ο Ελευθέριος Βενιζέλος ήτο κατ' εξοχήν πολιτικός, όστις ησχολήθη με το έργο του Θουκυδίδου και επηρεασθείς τα μέγιστα εις την συγκρότησιν των πολιτικών του

αρχών. Είναι αδιανόητον να μεταβάλω το πολιτικόν μου πιστεύω". Η σταράτη αυτή απάντηση είχε την συνέπεια να ασχοληθώ με το αριστούργημα αυτό, τον Επιτάφιο του Περικλή. Πικραμένος για την αδικία, αλλά υπερήφανος πήρε το δρόμο με την οικογένειά του για τα νέα απελευθερωμένα εδάφη. Το Σουφλί και η Αλεξανδρούπολη ήταν το επισφράγισμα της δημιουργικής πορείας του, γιατί είχε τη συμπαράσταση κυρίως του ισχυρού προσφυγικού στοιχείου. Στη συνέχεια μετατέθηκε στο Κιλκίς - άλλη μια πρωτεύουσα Νομού με προσφυγικό πληθυσμό από τη Σερβία, ιδίως από τη Στρώμνιτσα, την αρχαία Τιβεριούπολη - προαχθείς σε Γυμνασιάρχη. Το 1930 υπέβαλε την παραίτησή του από την ενεργό υπηρεσία και επέστρεψε στην προσφιλή του πατρίδα δίχως να καταθέσει τα όπλα του. Από τη θέση του Προέδρου της Σχολικής Εφορίας του Γυμνασίου πρόσφερε ανεκτίμητες υπηρεσίες. Φρόντισε για την επάνδρωση του Γυμνασίου με ικανό εκπαιδευτικό προσωπικό και εξόπλισε με ό,τι ήταν απαραίτητο για την ικανοποιητική λειτουργία του.

Οι παλαιοί φίλοι και συμφοιτητές, καθηγητές από τον καιρό του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου συνέχιζαν τις επαφές μαζί του, έστελναν τις επιστημονικές τους εργασίες για εμπλουτισμό της Γυμνασιακής βιβλιοθήκης και επισκεπτόταν πότε πότε το Λαγκαδά φιλοξενούμενοι στην τριώροφη κατοικία των αδελφών του. Στην ίδια κατοικία φιλοξενούνταν τακτικά ο Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης Γεννάδιος με τη συνοδεία του και άλλα εκλεκτά μέλη της Θεσσαλονίκης.

Παράλληλα με τα εκπαιδευτικά τον ενδιέφεραν και άλλα πράγματα. Προσπαθούσε να πείσει τις κοινοτικές αρχές να αναλάβουν την αξιοποίηση των ιαματικών πηγών του Λαγκαδά και της λίμνης, γεγονός που θα προκαλούσε την οικονομική και πολιτιστική άνθιση του τόπου. Η διορατικότητά του ήταν εκπληκτική.

Ο Ηλίας Γεωργιάδης ήταν αθεράπευτα ρομαντικός από τα παιδικά του χρόνια. Λάτρευε την πανέμορφη φύση της Μυγδονίας με όλα τα αγαθά που παρήγαγε. Οι Αγγλογάλλοι έπειτα από το αίσιο πέρας του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου παραχώρησαν την σιδηροδρομική γραμμή στον ΣΕΚ (ΟΣΕ) που

σύνδεε τον Λαγκαδά με την παραλία Σταυρού. Το τρένο αυτό θεωρήθηκε η ατραξιόν της περιοχής. Εξυπηρετούσε παντοiotρόπως όλα τα παραλίμνια χωριά της νότιας περιοχής και έτσι τονώθηκε και αναπτύχθηκε η περιοχή. Το ταξιδάκι από Λαγκαδά στον Κάτω Σταυρό ήταν απολαυστικό. Σταθμεύοντας σε κάθε παραλίμνιο χωριό γινόταν πανηγύρι με τα αγαθά που διακινούνταν. Τελικά το τρένο διασχίζοντας τα στενά της Ρεντίνας, που ονομάστηκαν από τον Ηλία Γεωργιάδη "Μακεδονικά Τέμπε", κατέληγε στο Σταυρό κάτω από τα σκιερά θεόρατα πλατάνια.

Τα Μακεδονικά Τέμπε είναι κάτι το φανταστικό και δύσκολα περιγράφεται. Παρθένα περιοχή με οργιαστική βλάστηση. Διασχίζεται από τον ποταμό Ρίχιο, που διοχετεύει τα πλεονάζοντα νερά των δύο λιμνών στο Στρυμονικό Κόλπο. Το τρένο παρακολουθεί την κοίτη του ποταμού κάτω από τη σκιά της δασωμένης περιοχής. Παράπλευρα τα βραχώδη υψώματα κρύβουν βυζαντινά κάστρα που καταβάλλεται προσπάθεια να αποκαλύψουν την ιστορία τους.

Αυτά τα θαυμάσια περιηγήθηκε ο Ηλίας Γεωργιάδης και έγινε ο πρώτος παραθεριστής και τουρίστας αυτής της περιοχής. Μανιώδης πεζοπόρος και παρατηρητής ασχολήθηκε ερασιτεχνικά με την ιστορία του τόπου και τη γενέτειρα του Αριστοτέλη, τα Στάγυρα, τα οποία αμφισβητούσε.

Ο δίμηνος παραθερισμός κάθε χρόνο στον Κάτω Σταυρό από το 1920 μέχρι το 1940 συνετέλεσε στο να αυξηθούν οι παραθεριστές από Λαγκαδά και Θεσσαλονίκη με προσπάθεια όπου αποκορύφωμα ήταν να δρομολογηθεί κάθε Κυριακή εκδρομικό τρένο που μετέφερε τους Λαγκαδιανούς στη δασώδη παραλία του Σταυρού. Έκτοτε τα παράλια του Στρυμονικού αφυπνίζονται.

Τα πανηγύρια της Νέας Μαδύτου, της Ρεντίνας και ιδίως του Σταυρού προσδίνουν νέα πνοή στην άνθιση της περιοχής. Όταν κατέβαινε με το άλογο ο Μητροπολίτης Αρναίας Σωκράτης, ο σοφός και σεμνός ιεράρχης και αγαπητός συνεργάτης του πατέρα μου, τον υποδεχόταν κλήρος και λαός και τον συνόδευαν στην Αγία Παρασκευή για το Μεγάλο Εσπερινό. Την επόμενη μέρα της αποτομής της κεφαλής του Ιωάννου, μετά τη Θεία Λειτουργία "εν πομπή" μετέβαιναν στο

παραλιακό δάσος, όπου και το παρεκκλήσι του Αγίου, και μετά τις σχετικές δεήσεις, κλήρος και τοπικοί άρχοντες καθισμένοι οκλαδόν στην τρυφερή χλόη, με την ευλογία του Δεσπότη απολάμβαναν το μεσημεριανό νηστίσιμο γεύμα.

Ο παιδικός ρομαντισμός που αναπτύχθηκε στο Κλεινόν Άστυ ενδυναμώθηκε ακόμα περισσότερο με τον ζωγραφικό πίνακα που εμφανίστηκε στο "Περιβόλι της Παναγιάς".

Το Άγιον Όρος είναι ο απόλυτος συνδυασμός της φυσικής ομορφιάς και της χριστιανικής πίστης. Από την Ουρανούπολη και πέρα εμφανίζεται το θεϊκό όραμα, ο συγκερασμός των χρωμάτων και αρωμάτων. Ανάμεσα στον καταγάλανο ουρανό και την αστραφτερή γαλάζια θάλασσα προβάλλει την ομορφιά της η καταπράσινη λωρίδα διάστικτη από ποικιλόμορφες ιερές μονές που αναπέμπουν συνεχώς θυμιάματα και ευωδιές στη Θεομήτορα. Όταν επισκέφτηκε τις Ιερές Μονές, ένιωσε πως οι προσευχές ανέρχονται στους ουρανούς και εισακούονται από τον Μεγαλοδύναμο. Έζησε αρκετές μέρες τη Βυζαντινή ατμόσφαιρα και γοητεύτηκε μια που ταύτισε τελικά τον ρομαντισμό με τη φυσιολατρία και την Αθωνική μαγεία. Επιστρέφοντας στην πατρίδα του εισηγήθηκε στο Σύλλογο του Γυμνασίου να καθιερωθεί ετήσια εκπαιδευτική - και όχι διασκέδαστική - εκδρομή των τελειόφοιτων στο Άγιον Όρος. Η εισήγηση έγινε αποδεκτή και εφαρμόστηκε. Παρεμπιπτόντως αναφέρω ότι και η ταπεινότητά μου συμμετέσχε στην εκπαιδευτική εκδρομή το 1938 και νομίζω πως ήταν σοβαρό συμπλήρωμα στις Γυμνασιακές μου σπουδές.

Η εξωεκπαιδευτική δράση του Ηλία Γεωργιάδη, περατώθηκε το 1940 οπότε άρχισε η επάρατη Γερμανική κατοχή. Η βακτηρία του δεν ήταν πια το σύμβολο της δραστηριότητας και της αισιοδοξίας. Ήταν το στήριγμα των πικραμένων γηρατειών του. Το 1956 ήρεμα και ανώδυνα φτερούγισε προς τους ουρανούς. Μια Λαγκαδιανή σπίθα κάτω από το τούρκικο γιαταγάνι παρότρυνε τους συμπατριώτες του να αγαπήσουν τα γράμματα και την πρόοδο. Η πολιτεία των τίμησε με ειδικό ψήφισμα του Δήμου για την προσφορά του προς την ιδιαίτερη πατρίδα του, το Λαγκαδά.

Μακεδονομάχοι του Λαγκαδά

Επίσκοπος Λητής και Ρενδίνης Αλέξανδρος Ρηγόπουλος
 Ιερεύς Ιωακείμ Ανασιάδης
 Δημήτριος Κάκαβος (Στρατηγός)
 Γεώργιος Σαραντόπουλος
 Δημήτριος Λίγδας
 Δημήτριος Κωνσταντίλας
 Σταύρος Μπαρέτης
 Ιωάννης Ράμναλης
 Ιωάννης Στόγιος ή Κινές
 Ηλίας Γεωργιάδης
 Πασχάλης Ράμναλης
 Δημήτριος Καζαντζής
 Γεώργιος Τσιομπάνης ή Κωστούσης
 Σταμάτης Καραγεωργίου
 Νικόλαος Απρίλιος
 Αλέξανδρος Ηλιάδης
 Γεώργιος Μερόβαλης
 Ηλίας Ηλιάδης
 Απόστολος Γεωργακούδης
 Δήμος Δήμου
 Μιχαήλ Βοσνακίδης
 Αστέριος Οικονόμου
 Αθανάσιος Χατζηγεωργίου
 Σωτήριος Μπαϊρακτάρης
 Φώτιος Γερεμπακάνης
 Πασχάλης Μοσχίδης
 Χρήστος Δρεμλής
 Αικατερίνη Δρεμλή

Ο πόλεμος του 1912-13

Μια χαρακτηριστική μορφή θάρρους και αυτοθυσίας είναι ο συμπατριώτης μας Κωνσταντίνος Καραγεωργίου, ο γνωστός στο Λαγκαδά ως Καρακωσταντής. Παλικάρι απλό, ψαράς στο επάγγελμα αλλά με γενναία καρδιά. Η μονάδα του είχε ως αποστολή την αναχαίτηση μιας Τουρκικής δύναμης. Μια μικρή ομάδα στρατιωτών με έναν λοχία παίρνουν διαταγή να προπορευτούν και να καθυστερήσουν όσο μπορούν τον εχθρό μέχρι να έλθουν και οι άλλες ενισχύσεις. Παίρνουν τη θέση τους σε ένα ύψωμα και αρχίζουν να βάζουν κατά του εχθρού.

Η εχθρική όμως δύναμη είναι πολύ μεγάλη σε σχέση με τη μικρή διμοιρία του στρατού μας. Ο λοχίας βλέποντας τη δυσκολία του πράγματος διατάσσει οπισθοχώρηση σε άλλη θέση για να μη χάσει τους στρατιώτες του. Μέσα στο χαλασμό της μάχης ο Καρακωσταντής δεν ακούει το σύνθημα της οπισθοχώρησης και παραμένει καλυμμένος στη θέση του με το οπλοπολυβόλο του, βάζοντας κατά του εχθρικού τάγματος. Μετά από αρκετή ώρα μάχης και αφού υποχώρησε η εχθρική δύναμη, ήρθαν και οι αναμενόμενες ενισχύσεις των Ελλήνων. Εκεί έκπληκτος ο Καρακωσταντής, είδε τον Διοικητή του να τον συγχαίρει για το κατόρθωμά του να αποτρέψει μόνος του την διάβαση των εχθρικών δυνάμεων.

Ένας εναντίον ενός τάγματος. Η Ελληνική πολιτεία τίμησε το γενναίο αυτό παλικάρι του Λαγκαδά με το παράσημο της ΑΝΔΡΑΓΑΘΙΑΣ και επειδή ήταν από πολύ φτωχή οικογένεια, του παραχώρησε έξω από το Λαγκαδά, μια μικρή αγροτική έκταση.

Πολεμιστές του Μικρασιατικού Μετώπου

Αρκετά παιδιά του Λαγκαδά πήραν μέρος στην Μικρασιατική Εκστρατεία και έφθασαν ως τη Σμύρνη και το Εσκί-Σεχίρ κατά την προέλαση των Ελληνικών στρατευμάτων.

Ο Χρήστος Κισαπαναγιώτης ήταν ένας από τους νέους που υπηρετούσε τότε τη θητεία του και έφτασε μέχρι το Εσκί-Σεχίρ. Από το καταστατικό του Συλλόγου Εφέδρων παλαιών πολεμιστών του Λαγκαδά, εικάζουμε ότι στη Μικρασιατική εκστρατεία πρέπει να συμμετείχαν επίσης ο Κωνσταντίνος Χέλμης, ο Γεώργιος Χατζησάββας, ο Άγγελος Καραβίδας, ο Δημήτριος Ανωμελιώτης, ο Μιλτιάδης Κωκονίδης και ο Χρ. Δ. Βαφειάδης.

Όλοι γύρισαν πίσω στο Λαγκαδά, εκτός από τον Χρ. Βαφειάδη, ο οποίος έπεσε μαχόμενος στις μάχες που έγιναν πέρα από τον Σαγγάριο ποταμό. Η εφημερίδα της εποχής "ΤΟ ΦΩΣ" που εκδίδονταν στη Θεσσαλονίκη, φιλοξενεί στις 23 Μαρτίου του 1922 τη φωτογραφία του Χρ. Βαφειάδη και σημειώνει: "έπεσεν ηρωϊκώς την 13ην Αυγούστου 1921 εις τας πέραν του Σαγγαρίου μάχας".

Χρ. Βαφειάδης

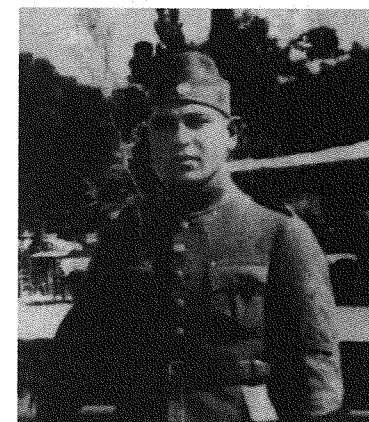
Ο Λαγκαδάς και ο πόλεμος του 1940

Από την 1η Μαΐου του 1940 άρχισαν να επιστρέφουν από το μέτωπο τα πρώτα παλικάρια που επιστρατεύτηκαν από το Λαγκαδά. Από τα 100 παλικάρια που πήγαν στο μέτωπο γύρισαν πίσω μόνο τα 89. Έντεκα λεβέντες πέρασαν στο πάνθεον των ηρώων του έπους του '40. Ο Κωνσταντίνος Γκόσιος ανθυπολοχαγός του 19ου συντάγματος πεζικού, στις 14 Μαρτίου ΤΟΥ '41 έπεσε μαχόμενος στο ύψωμα 717 Ν/Δ του Μπούμπεση. Ο επίσης ανθυπολοχαγός πεζικού Χρήστος Τσαπάρας, έπεσε στο Ιστίμπεη στο Μπέλες στις 6 Απριλίου. Ο Σωκράτης Τσακάλης στρατιώτης του 3ου συντάγματος Ιππικού έπεσε στις 5 Δεκεμβρίου του '40 στην Πρεμετή, ο δε Τριαντάφυλλος Μπίλλης λοχίας του 19ου συντάγματος και συμπολεμιστής του Κ. Γκόσιου σκοτώθηκε μια μέρα νωρίτερα από τον ανθυπολοχαγό του και συμπατριώτη του στις 13 Μαρτίου στο ύψωμα 731 Ν/Δ του Μπούμπεση. Η μάνα του η κυρά-Κασσιανή, σαν τόμαθε πως έφυγε ο πρωτότοκός της τόσο γρήγορα, κλείστηκε στην κάμαρά της και δεν ξαναβγήκε ποτέ μέχρι που έφυγε από τη ζωή με τον καημό του. Στο 19ο σύνταγμα πεζικού πολεμούσε κι ένα ακόμα Λαγκαδιανό παλικάρι ο Κωνσταντίνος Ξανθόπουλος, ο οποίος ήταν λοχίας και έπεσε 11 μέρες μετά τον Τριαντάφυλλο Μπίλλη στο ίδιο ύψωμα του Μπούμπεση. Στις 9 Δεκεμβρίου του '40 έφτνει στη μάχη ο Χαράλαμπος Μαυροβουνιά της στρατιώτης, στρατιώτης του 13ου συντάγματος πεζικού. Στο Ιστίμπεη έφτνει και λοχίας Κωνσταντίνος Ασίκης, ενώ κατά την προέλαση των Ελληνικών δυνάμεων προς την Αλβανία, πνίγεται στα παγωμένα νερά του Αώου ποταμού ο λοχίας και ταχυδρόμος του στρατού Φώτιος Βαρβαλιός, τότε περίπου έρχεται και το μαντάτο ότι έπεσε μαχόμενος και ο Δημήτριος Κρέης. Στη μάχη της Κρήτης έπεσαν δύο ακόμα παλικάρια του Λαγκαδά, ο Πέτρος Γιάντσος και ο Δημήτριος Χορόσκελης. Έντεκα καντήλια καίνε στη μνήμη τους, για να φωτίζουν το δρόμο το δικό μας και να προσθέτουν λάμψη στην ιστορία του γένους μας.

Άλλα 15 παιδιά του Λαγκαδά γύρισαν πίσω με τραύματα, άλλος βαριά και άλλος λαφρύτερα, και νομίζουμε πως αξίζει να καταγράψουμε τα ονόματά τους ως φόρο τιμής στον αγώνα τους. Ήταν ο Αχιλλέας Δορβατζίκας, ο Κωνσταντίνος Καλαϊτζίδης, ο Γρηγόριος Γκουτζέλης, ο Λεάνδρος Νάνος, ο Σταύρος Ηλιάδης, ο Αντώνιος Κούφας, ο Κωνσταντίνος Νικολής, ο Βασίλης Κανελόπουλος, ο Γεώργιος Μπαλόμπας, ο Θωμάς Στάμενης, ο Σταύρος Σταυρούσης, και ο Γιάννης Σαρίκος.

Χρ. Τσαπάρας

Φ. Βαρβαλιός

Κ. Γκόσιος

Οι νεκροί του έπους του 1940

ΕΦΕΔΡΟΙ ΑΞΙΩΜΑΤΙΚΟΙ

ΑΝΘΥΠΟΛΟΧΑΓΟΣ: Κωνσταντίνος Γκόσιος

ΑΝΘΥΠΟΛΟΧΑΓΟΣ: Χρήστος Τσιαπάρας

ΕΦΕΔΡΟΙ ΥΠΑΞΙΩΜΑΤΙΚΟΙ

ΛΟΧΙΑΣ: Κωνσταντίνος Ασίκης

ΛΟΧΙΑΣ: Κωνσταντίνος Ξανθόπουλος

ΛΟΧΙΑΣ: Τριαντάφυλλος Μπίλλης

ΔΕΚΑΝΕΑΣ: Φώτιος Βαρβαλιός

ΕΦΕΔΡΟΙ ΟΠΛΙΤΕΣ:

ΣΤΡΑΤΙΩΤΗΣ: Χαράλαμπος Μαυροβουνιώτης

ΣΤΡΑΤΙΩΤΗΣ: Σωκράτης Τσακάλης

ΣΤΡΑΤΙΩΤΗΣ: Πέτρος Γιάντσος

ΣΤΡΑΤΙΩΤΗΣ: Δημήτριος Χορόσκελης

ΣΤΡΑΤΙΩΤΗΣ: Δημήτριος Κρέης

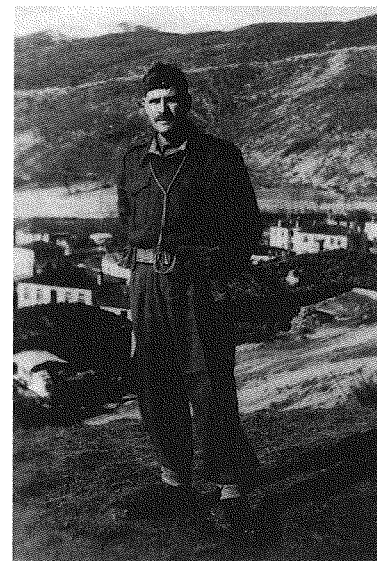
Νικόλαος Βολονάκης

Ο Επισμηναγός, Διοικητής της 335 μοίρας της αεροπορίας μας, σκοτώθηκε μετά από πτώση του αεροσκάφους του σε αναγνωριστική πτήση στις 2 Οκτωβρίου 1946, έξω από τον Λαγκαδά και λίγα μέτρα πιο πέρα από τους τάφους των δύο άλλων παλικαριών του Κωνσταντίνου Μάνου και του Εμμ. Αργυρόπουλου. Μια επιτύμβια στήλη και ένας απέριττος τάφος μας θυμίζουν τη θυσία του.

Αχιλλέας Τζελίλης

Επίσης ένα ακόμη παλικάρι του Λαγκαδά, ο Αχιλλέας Τζελίλης, παιδί της ένδοξης αεροπορικής οικογένειας της πατρίδας μας, σε μια εκπαιδευτική αναγνωριστική πτήση έπεσε με το αεροπλάνο του και σκοτώθηκε κατά την εκτέλεση του στρατιωτικού καθήκοντος. Ο Λαγκαδάς τιμώντας τη μνήμη και τη θυσία του χάρισε το όνομά του σε έναν δρόμο του Λαγκαδά.

Οι ήρωες της Κορέας

Θ. Καραγιοβάνης

Τον Ιούλιο του 1950 η Νότια Κορέα δέχτηκε αιφνιδιαστική επίθεση από την Βόρεια Κορέα και την Κίνα. Η Ελλάδα ως μέλος του ΟΗΕ συγκρότησε και έστειλε εκστρατευτικό σώμα, από δύναμη 2 ταγμάτων και ενός σμήνους της πολεμικής αεροπορίας. Πέντε παλικάρια του Λαγκαδά έλαβαν μέρος στην αποστολή στη μακρινή χώρα, καθώς τότε υπηρετούσαν τη θητεία τους. Με τη 12η αποστολή έφτασε στην Κορέα ο Θεόδωρος Καραγιοβάνης του Αστερίου και ακολούθησαν ο Γεώργιος Πέϊκος, ο Κωνσταντίνος Μπορδόλης, ο Κωνσταντίνος Παστουρματζής και ο

Βασίλειος Σκυλίτσης. Οι τέσσερεις γύρισαν, μετά την παύση των εχθροπραξιών, ο πρώτος ο Θ.Καραγιοβάνης έπεσε στη φονικότατη μάχη που δόθηκε για την κατάληψη του υψώματος "μεγάλο νόρ" στις 28 Σεπτεμβρίου του 1952.

Ο αγώνας για την κατάληψη του υψώματος κρατούσε πολλές μέρες, όμως οι άσχημες καιρικές συνθήκες, η καταστροφή των οχυρωματικών έργων από τις έντονες και συνεχείς βροχοπτώσεις, το τελείως γυμνό βουνό, έκαναν σχεδόν αδύνατη την κατάληψή του κάτω από το σφυροκόπημα των εχθρικών πυρών.

Οι συνεχείς επιθέσεις κατά του υψώματος από την ελληνική δύναμη που την αποτελούσαν ο 1ος και 2ος λόχος

πεζικού, δεν έφεραν αποτέλεσμα, όμως δίδαξαν στους ξένους παρατηρητές, τον ηρωϊσμό και την ανδρεία των Ελλήνων στρατιωτών. Συνολικά οι απώλειες της 28ης Σεπτεμβρίου του 1951 ήταν 2 αξιωματικοί και 14 οπλίτες νεκροί. Μεταξύ αυτών και ο συμπατριώτης μας Θ. Καραγιοβάνης ο οποίος άφησε την τελευταία ηρωϊκή του πνοή πάνω στο όρος Μικρό Νόρυ της Νότιας Κορέας. Η πόλη του Λαγκαδά με ομόφωνη απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου χάρισε σε μια οδό της πόλης το όνομα του νεκρού παλικαριού.

Νεκροί της Κατοχικής και Μετακατοχικής περιόδου - Εμφύλιος.

Είναι αλήθεια πως ψάχνοντας κανείς την ιστορία των ανθρώπων της πόλης μας συχνά βρίσκει και θύματα που σε καμιά περίπτωση δεν θα μπορούσαν να δικαιολογηθούν ιστορικά, γιατί ο θάνατός τους ήταν πραγματικά ένας άδικος θάνατος και σκληρός θα έλεγα για την ίδια την ιστορία της πόλης μας, γιατί οφείλεται σε Ελληνικό χέρι. Κάνοντας έναν περίπατο στα κοιμητήρια της πόλης μας βρίσκουμε τάφους που ακόμα συντηρούν αυτό τον ανθρώπινο πόνο.

Έτσι διαβάζουμε σε κάποιους τάφους :

Δημήτριος Κωνσταντίλας δολοφονηθείς υπό ανάνδρου χειρός την 12-10-1911

Γεώργιος Βοσκιάδης, Μοίραρχος, έπεσεν εν τη εκτελέσει του καθήκοντος στις 2-7-1942

Ευάγγελος Γρηγορούδης ετών 22, εδολοφονήθη στις 18-1-1949

Κωνσταντίνος Ηλιάδης απεβίωσεν την 16-11-1944 κρεουρρηθείς...

Θεοφάνης Ιωαννίδης, στρατιώτης ετών 25, έπεσεν ηρωϊκώς μαχόμενος την 26-3-1949 εις το ύψωμα Μποτσαρές των Περίων.

Ανέστης Σαρρής έπεσεν ηρωϊκώς μαχόμενος εις Αλή-Μπουντούς στις 7-5-1949 σε ηλικία 26 ετών.

Κωνσταντίνος θυμάρης έπεσεν ηρωϊκώς μαχόμενος εις τας μάχας του Σοχού.

Κατάλογος Επισκόπων της Επισκοπής Λητής και Ρενδίνης

Επίσκοπος Λέων	1295
Επίσκοπος Γερβάσιος	1335
Επίσκοπος Χριστόδουλος	1416
Επίσκοπος Ακάκιος	1486
Επίσκοπος Ακάκιος	1503
Επίσκοπος Γεννάδιος	1541
Επίσκοπος Ιωάσαφ	1547
Επίσκοπος Δαμασκηνός	1577 (Στουδίτης)
Επίσκοπος Κύριλλος	1768
Επίσκοπος Ζαχαρίας	1769
Επίσκοπος Αλέξανδρος	1881 (Ρηγόπουλος)

Μητροπολίτες της Μητροπόλεως Λαγκαδά

Γερμανός Αναστασιάδης	1924-1933
Σπυρίδων Τραντέλης	1967

Κατάλογος των Δημάρχων του Λαγκαδά

Παπαγεωργίου Νικόλαος	1912-1922
Ηλιάδης Κωνσταντίνος	1923-1932
Παντίρης Ιωάννης	1933-1944
Κωνσταντίλας Γρηγόριος	1944-1945
Διαμαντίδης Ιωάννης	1946-1951
Γρηγοριάδης Θεόδωρος	1952-1955
Παπαγεωργίου Αστέριος	1956-1960
Καλαθάς Αθανάσιος	1961-1963
Μαγκλαβέρας Ιωάννης	1964-1974
Σαμαράς Αλκιβιάδης	1975-1981
Μπιτσιμής Δημήτριος	1982-1985
Χατζηπαντελής Γεώργιος	1986-1993
Ασμάνης Νικόλαος	1994-1998
Κωνσταντινίδης Βλάσιος	1999-2002
Καραγιάννης Ιωάννης	2003-2006

Κατάλογος Επαρχών Λαγκαδά

Μαργαρίτης Τριαντάφυλλος
Σιδηρόπουλος Ζαχαρίας
Μαυροματίδης Δημήτριος
Αναστασιάδης Σάββας

Κατάλογος Βουλευτών

Δανηλίδης Κωνσταντίνος
Καρράς Αναστάσιος
Παπαγεωργίου Γεώργιος
Τσακμάνης Σεραφείμ
Τσαπάρας Στέφανος

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Αυτά λοιπόν είναι τα πρόσωπα και οι εξέχουσες μορφές που σημάδεψαν την ιστορία της πόλης μας και έγραψαν την ιστορία του Λαγκαδά, είτε με το αίμα τους είτε με το πνεύμα τους και διέσωσαν στην ιστορική μνήμη το όνομα του Λαγκαδά, δίπλα στο δικό τους όνομα. Άλλοι γεννημένοι εδώ, άλλοι περαστικοί, άλλοι άρχοντες, άλλοι άγιοι και νέα παλικαρόπουλα με ανδρείο φρόνημα, έδωσαν ψυχή και ζωή σ' αυτή την μικρή μακεδονική πόλη και καταξιώθηκαν στην εθνική μας συνείδηση ως μεγάλοι.

Η μικρή αυτή μελέτη έχει σκοπό και στόχο να κρατήσει αναμμένο το καντήλι της μνήμης τους και να διασώσει το πνεύμα και το φρόνημά τους εις τους αιώνες, να κάνει γνωστά τα ονόματα και τα έργα τους στους νεότερους, να συνοψίσει ότι ως τώρα η έρευνα έχει καταγράψει για τη πόλη μας και να συμπληρώσει το έργο των δύο καταξιωμένων ιστορικών του Λαγκαδά των κ. Νίκου Κοσμά και Απόλλωνα Παπαγεωργίου.

Ελπίζουμε πως και άλλοι νεώτεροι ερευνητές θα ασχοληθούν με το ιστορικό παρελθόν και τον λαογραφικό πλούτο της πόλης μας και θα αναδείξουν στοιχεία και άγνωστες πτυχές του Λαγκαδά.

Βιβλιογραφία - Βοηθήματα

Αναστασιάδη Γερμανού (Μητρ.Λαγκαδά), Εκκλησιαστικοί λόγοι και Ομιλίες, Εκδ.ΑΘΗΝΑ, ΑΘΗΝΑΙ 1937

Ανεστόπουλου Άγγελου Ο Μακεδονικός αγώνας, τ.2

Γεωργιάδη Ηλία, Ανθεμούς, στο Μακεδονικόν Ημερολόγιον, 1910, σ.318

Γλαβίνα Απόστολου, Η Επισκοπή Λητής και Ρενδίνης, ΕΘΣΘ τ.24, 1979 σ.351

Θρησκευτική και ηθική εγκυκλοπαιδεία τ.2ος

Κοσμά Νίκου, Ο Λαγκαδάς, Θεσσαλονίκη 1968

Μακεδονική Ζωή, Παπα-Ιωακείμ Ανανιάδης, τ.305, 1991, σ.24.

Νεράντζη Χρήστου, Μακεδονικός αγώνας, εκδ. Μορφωτικός Κόσμος, 1984.

Παπαγεωργίου Απόλλωνα, Η αρχαία Μυγδονία, Θεσσαλονίκη 1988.

Πολυκάρπου (Μητροπολίτη Μεσσηνίας), Νεκρολογία, ο Μητροπολίτης πρώην Λαγκαδά, Γερμανός, Εκκλησία τ.19, (1941)

Στυλιάρη Γεωργίου, Δαμασκηνός ο Στουδίτης, ανάτυπο

Τσομπάνη Τρύφωνος, Γερμανός Αναστασιάδης ως ιερούργος του λόγου, ανάτυπο, Θεσσαλονίκη 1998

Του ιδίου, Λαγκαδάς πολιτιστική δραστηριότητα 1892-2000, Λαγκαδάς 2004

Το Εκστρατευτικό σώμα Ελλάδος εις Κορέαν, 1050-1955, έκδ. Δ/ση Ιστορίας Στρατού, Αθήναι 1977

Χατζηβασιλείου Νικολάου, Ο Λαγκαδάς, 1963 (αδημοσίευτο)